

**DOĞU TÜRKİSTAN
KÜLTÜR ve DAYANIŞMA
DERNEĞİ YAYIN ORGANIDIR
MART-1994 CİLT: 1 SAYI:2**

**SAHİBİ
KAYSERİ
DOĞU TÜRKİSTAN
KÜLTÜR ve DAYANIŞMA DERNEĞİ
ADINA
MEHMET CANTÜRK**

**YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
SEYİT ÖMER TÜMTÜRK**

**YAYIN KURULU
CELALETTİN BATUR
GÜNNUR CENGİZ
SEYİT TÜMTÜRK
EBUBEKİR TÜRKSOY
GALİP BATUHAN**

**HABER SORUMLUSU
ABDULSAMET İLKTÜRK**

**İDARE YERİ
DOĞU TÜRKİSTAN
KÜLTÜR ve DAYANIŞMA DERNEĞİ
KAYSERİ**

**YAZIŞMA ADRESİ
VEDAT DALOKAY MAH.
TÜRKİSTAN EVLERİ
44.SOK. NO:28/A
38090 KOCASINAN/KAYSERİ
TEL/FAKS: 0.352.339 39 65**

**DİZGİ
SARAY KİTABEVİ COMPUTER DİZGİ
TEL: 231 80 82 - 222 41 31
KAYSERİ**

**YILLIK ABONE
YURT İÇİ: 90.000
ALMANYA: 20 DM
DİĞER:10 \$**

İÇİNDEKİLER

- Abdulcelil TURAN**
Yenidoğan Mh. 41. Sk. No: 7
Daire: 4 Zeytinburnu - İST.
- **BAŞMAKALE**
Cihadın önemi
Mehmet Emin BATUR..... 2
 - **BAKIŞ**
Dünyadaki Türklere Bakış
Günnur CENGİZ 3
 - **YORUM**
Bir Millet Yok Oluyor
Seyit TÜMTÜRK 5
 - **KÜLTÜR**
Doğu Türkistan'da Dil
Celalettin BATUR..... 8
 - **HABER - YORUM**
Federasyon Anlaşması Başarı mı?
Seyit Ömer Tümtürk 10
 - **ANANE**
Doğu Türkistan'da Ergenekon
Nevruz Bayramı 12
 - **HABER - YORUM**
Hz. İbrahim Camii
Hayrullah EFENDİĞİ 14
 - **HABERLER**
Abdulsamet İLKTÜRK 15
 - **TARİH**
Şark-i Türkistan Tarihi
Seyit Ömer TÜMTÜRK 17
 - **HİCRET**
Hazırlık
Ebubekir TÜRKSOY 19

Cihadın Önemi

Mehmet Emin BATUR

Bismillahirrahmanirrahim
İslam'da Cihad, oldukça geniş bir konu olması nedeni ile burada kısmen anlatmağa çalışacağız.

Arapça'da güç sarfetmek, bir işi başarmak için elinden gelen bütün imkanları kullanmak manasındaki Cehd kökünden türeyen Cihad, nefisle mücadele, islamı tebliğ ve düşmanla savaşma anlamında kullanılan bir terimdir.

İslami literatürde, dini vecibeleri öğrenip bu çerçevede yaşamak ve başkalarına da, dinin emirleri doğrultusunda hayatı tanzim etme gerekliliğini telkin etmek, bütün kötülüklerden sakındırmaya çalışmak gibi genel anlamı yanında Fıkıh terimi olarak da, daha çok müslüman olmayanlarla mücadele, Tasavvufta ise nefsi emmâreyi yenme çabası için kullanılmıştır.

Normal şartlarda Cihad'ın Farz-ı kifaye umumi seferberliği gerektiren bir tehlike veya saldırı halinde ise, Farz-ı ayin olduğu konusunda islâm alimleri arasında görüş birliği vardır.

Genel mana da Cihad'dan ve faziletlerinden bahseden hadisleri şerifler yanında, kimlere karşı ve nasıl cihad yapılacağına dair bir çok hadis mevcuttur.

Cihad'ın gerekliliği konusunda şartlar tamam olduğunda müslümanlar, malı olan malı ile, silahla mücadele imkanı olan silah gücü ile, fikri kaabiliyeti olan fikri ile bunlardan yoksun

olanlar ise kalbi ile buğuz etmek suretiyle üzerlerindeki cihad sorumluluğunu yerine getirmeleri yüce islâm dininin gereğidir. Görülüyor ki Cihad, her müslümanın üzerine asla kaçamayacağı ve maazeret kabul etmeyen bir sorumluluktur.

Cihad, Müslümanlar için dünyada yaşadıkları sürece yapabilecekleri amelletin en faziletlisidir.

Cihad'ın iki önemli yönü vardır:

1- İnsanın kendi nefsi ile yaptığı mücadele

2- Doğrudan doğruya düşmanla yapılan mücadele.

Müslümanın kendi nefsi ile yaptığı mücadele büyük Cihad, dış düşmanla yapılan mücadele ise, küçük Cihad olarak adlandırılmıştır. Bu konuda Hz. Muhammed (sav)'in bir savaş sonrasında memleketine dönerken yanındaki Sahabelere hitaben; "Küçük Cihad'dan büyük Cihad'a dönüyoruz" buydukları rivayet olunur.

Allah'ın emirlerine uyma konusunda kendi nefsi ile mücadele de başarı sağlayamayanın, düşmana karşı yapılacak savaşta asla muvaffak olamayacağı aşikardır.

Hac suresinin 39. ayeti kerimesinde müslümanların zulme maruz kalmaları, haksız yere yurtlarından çıkarılmaları ve tevhid inancını terketmeleri için işkenceye tabi tutulmaları halinde Cihad emredilmiştir.

Ecdadımızın asırlarca küffara karşı verdikleri

savaşlarda yüzde yüz başarı elde etmelerinin nedenleri de ilâ-yı Kelimetullah uğruna savaşmaları olmuştur.

"Allah uğruna, Allah rızası kazanmak yolunda hakkıyla cihad edin" (el Hac 22/78) mealindeki ayetler Cihad'ın bu kapsamlı anlamını içermektedir.

Hz. Muhammed (sav) ve arkadaşları önce davalarına kendileri inanmışlar, daha sonra islâm inancını yayma görevini başarıyla sürdürmüşlerdir. Davasına önce kendisi inanmayan kişilerin başkalarını inandırması asla mümkün değildir. İnançları ile davası ve yaşayışları arasında çelişki bulunanların başkalarının kendisine inanmasını beklemesi, okuma yazma bilmeyen bir kişinin okuya yazma öğretmeye kalkmasına benzer.

Kur'an-ı Kerim samimi bir dindarlık halini alan kişinin, bütün benliğini saran imanın, Cihad azmi ve iradesini güçlendireceğine de işaret eder. (Al-i İmran 3/173) ayrıca ilk dönem münafıklarının Cihad hareketlerinde daima gevşeklik gösterdiklerine ilişkin ayetler (Al-i İmran 3/167; el-Tevbe 9/81) imanla ilgili tereddüt ve celişkilerin cihad iradesini sarstığını açıkça ortaya koymaktadır.

Cihad konusunda gevşek ve samimiyetsiz davranan kişilerin ise inandırıcılığı kesinlikle kalmamış ve riyaya içinde demektir. Böyle insanlar olmaktan ise Cenab-ı Hak muhafaza buyursun.

DÜNYADAKİ TÜRKLER'E BAKIŞ

Günnur CENGİZ

Bismillahirrahmanirra him,
"Ey insanlar! Biz sizi bir erkek ve bir kadından (Adem ile Havva'dan) yarat-
tık. Ve sizi çeşit, çeşit kavim-
lere, kabilelere ayırdık ki bir-
birinizi tanıyasınız diye. Bili-
niz ki Allah katında en üstü-
nünüz, takvaca en ileride
olanınızdır. Şüphesiz ki Al-
lah her şeyi bilendir. Her
şeyden haberdar olandır."
(Hucurat Suresi 13.ayet).

1071 yılında büyük Ha-
kan Alparslan'ın Malazgirt'te
Bizans ordularını yenerek
Anadolu kapılarını Türklere
açtıktan sonra, Türk'ün haki-
miyet alanı Viyana kapıları-
na kadar uzanmıştır. Üzerin-
de yaşadığımız yerler tarihin
çeşitli dönemlerinde beylik-
lerle başlayıp, imparatorluk-
lar gören ecdadımızın 1000
yıldır kaniyle canıyla yurt
edindiği aziz Türkiyemiz'dir.

Vatan ne Misak-ı milli
hudutları dahilinde kalan
Türkiye, ne de tarih, 1071 yı-
lından sonraki tarihimizdir.

Türk adı ilk defa Orhun
yazıtlarında geçer. İslam
kaynaklarından ise Türk-
ler'in Nuh Peygamberin oğlu
Yasef'in "Türk" adlı oğluna
bağlanmıştır. Kaşgarlı Mah-
mut'a göre İranlıların Afrasi-
yab adıyla andığı hükümdar,
Türklerin efsanevi atası Alp-
Er Tunga'dır. Türkler, tarihin

erken çağlarında Orta Asya-
da ortaya çıkarak doğuda
Kadırhan Dağlarından, batı-
da orta Tuna Havzasına, gü-
ney de Hindistan, İran ve
Mısır'dan; kuzeyde Lena-
Volga ve Kama ırmağı hav-
zasına kadar uzanan geniş
bölgeye yayılmıştır. Bu gün
bu bölgelerin asli ve hakim
unsurudurlar.

Türkler coğrafi bölge,
tarihi gelişim, lehçe ve şive
özellikleri bakımından farklı
boylara ayrılır. Kaşgarlı
Mahmud XI.yy'da Türk ka-
vimlerinden söz ederken,
Oğuz, Kıpçak, Uygur, Kar-
luk, Kırgız, Yağma, Çıgıl,
Bulgar, Başkurt v.d. tarihi
Türk boyları hakkında bilgi
verir. Dünya üzerinde 20
milyon km2 lik bir alana ya-
yılmış olan türk kavimlerinin
bu günkü nüfusu 200 milyo-
na yaklaşır. Türkler yaşadık-
ları ülkelere göre şöyle ayrı-
lırlar:

1- Batı Türkleri:

Türk boyları arasında en
kalabalık bölümdür. Batı
Türkleri'ne "Oğuz (Türk-
men) grubu" da denir. batı
Türkleri başlıca şu gruplar-
dan meydana gelir.

a) Türkiye Türkleri: Batı
Türkleri'nin büyük kısmı
Türkiye Cumhuriyeti'nde ya-
şamaktadır. Kurtuluş sava-
şından sonra sınırları kesin
olarak çizilen Türkiye Cum-
huriyeti'nin yüz ölçümü
776.980 km2 nüfusu ise 60
milyonu geçer.

b) Azerbaycan: Trans-
Kafkasya'nın doğu kesimin-
de yer alır. Hazar denizinde
büyük kıyısı vardır. 87.000
km2 yüzölçümüne sahip
olup nüfusu 7 milyon kadar-
dır.

c) Türkmenistan: Batı
Türklerinin en doğusunda
(Türkmenistan Cumhuriyeti)
oturan Hazarötesi Türkmen-
leri'nin ana kütesidirler.
488.100 km2 yüzölçümüne
sahip Türkmenistan 2 milyon
nüfusa sahiptir. (1968)

ç) İran Türkleri: Azer-
baycan ve Horasan'ın kuzey-
yindeki İran Türkmenis-
tan'ının dışında ana küteden
ayrı ve İran'ın muhtelif böl-
gelerinde bulunan Türk kabi-
leleridir. Üç küme meydana
getirirler. Bunlardan birinci-
si; Kaşgarlar'dır. 600.000 ka-
dar nüfusları vardır. İkinci
grup Kaşgarlar'ın kuzeyin-
deki Hamse Türkmenleri'dir.
Üçüncü grup ise kuzey-batı-
sında yer alan 1.000.000 nü-
fuslu Bıçakçı Afşarları'dır.

d) Irak ve Kerkük Türk-
leri: Irak'ın kuzey bölgesinde
yaklaşık 1 milyonu aşkın
Türk nüfusu bulunmaktadır.

e) Suriye Türkleri: Suri-
ye'nin Türkiye'ye komşu böl-
gelerinde 150.000 kadar
Türkmen bulunmaktadır.
Bunların bir kısmı Hatay'a
komşu olan Bayır ve Bucak
Türkmenleriyle, Kilis'in karşı
tarafından yer alan Karsen-
Taş ve Azez, Elbeyli'nin kar-
şısındaki Bab ve Borak bölge-

lerinde ve Minbaç kazalarına bağlı köylerde yaşayan Türkmenler'dir.

f) Kıbrıs ve 12 ada Türkleri: 1570 yılında Osmanlılar tarafından feth edilen Kıbrıs'a yerleşen Türkmenler genellikle Konya, İçel ve Antalya yörelerden gelmişlerdir. Bu gün Kıbrıs Türkleri'ni 140-150 bin kadardır.

g) Balkan Türkleri: Balkanların feth edilerek vatan haline getirilmesi Osmanlılar'ın (Oğuz Türkleri) XIV.yy ortalarından itibaren başlayan hareketleriyle mümkün oldu. Bu bölgelerde Türklerin toplam nüfusu 2.5 milyon kadardır.

2- Doğu Avrupa Türkleri:

Eski Sovyet Rusya'nın bir bölümünde yaşayan Türk topluluklarıdır.

a) Kuzey Kafkasya ve Dağıstan Türkleri: Kuzey Kafkasya Türkleri'nin en önemli kollarından Karaçaylar ve Balkanlar'dır. Bu bölgenin başka bir Türk grubu da, Dağıstan'da yaşayan Türk grubudur. Bunların en önemli kolu Konuklar'dır. Kuzey Kafkasya ve Dağıstan'daki Türklerin toplam olarak 1 milyon nüfusu olduğu bilinmektedir.

b) İdil-Ural Türkleri: Batı Avrupa Türkleri'nin en büyük bölümünü meydana getirirler. İdil (Volga) ve Yayık (Ural) ırmaklarının bulunduğu havza ile Ural dağlarının güney kısmını içine alan böl-

gede yaşarlar. Toplam nüfus 13 milyon kadardır.

c) Kırım ve Karaylar: Kırım Türkleri yaklaşık olarak 800.000 kadardır. Karaylar ise Kırım, Ukrayna ve Lehistan'da dağınık olarak yaşayan 30-40.000 kişilik bir nüfusu topluluğudur.

d) Altay ve Sibirya Türkleri: Sibiryada dağınık Türk toplulukları yaşamaktadır. Bunlar Kıpçak ve Kırgız grubuna dahil olan unsurlardan meydana gelirler. Toplam nüfusları 10 milyona yakındır. Yakut Türkleri ise Sibirya'nın doğusunda bulunurlar nüfusu 600.000 kadardır.

3- Doğu Türkleri ve Türkistan Türkleri:

a) Özbek Türkleri: Seyhun ve Ceyhun ırmakları arasında Özbekistan Cumhuriyetinde yaşarlar. Nüfusları 10 milyon kadardır. Özbeklerin büyük bir kolu olan Karakalpaklar Aral gölüne yakın bölgede yaşarlar. Sayıları 250.000 kadardır.

b) Kırgızistan Türkleri: Batı Türkistan'ın Issık Köl, Tokmak ve Talas bölgelerini içine alan Kırgızistan Cumhuriyetinde yaşarlar. Nüfusları 2.000.000 kadardır.

c) Kazakistan Türkleri: Batı Türkistan'ın kuzey kısmını tamamen kaplayan Kazakistan Cumhuriyetinde yaşarlar. Nüfusları 7.000.000 kadardır.

d) Tacikistan ve Afganistan Özbekleri: Türkmenis-

tan'ın Afganistan'a komşu olan bölgelerinde yer alan Tacikistan Cumhuriyeti'nde yaşarlar. Nüfusları 1.000.000 kadardır. Afganistan Özbekleri Afgan Türkistanı diye bilinen Afganistan'ın kuzeyindeki Mazarı Şerif, Berh ve Kunduz bölgelerinde yaşarlar Nüfusları 3.000.000 kadardır.

e) Doğu Türkistan Türkleri: Çin'in işgali altında bulunan Doğu Türkistan 1.828.418 km2 alana sahip günümüzde esaretteki tek büyük Türk elidir. 35 milyon Türk'ün yaşadığı bilinmektedir.

Adriyatik'ten Çin Seddi'ne kadar uzanan bir alana yayılan Türkler, yaşadığımız yy. içerisinde hiç bir milletin maruz kalmadığı haksızlıklarla karşı karşıya kalmıştır. Rusya'daki komünizmin çökmesiyle burada bulunan Türk toplulukları bağımsızlıklarını veya özerkliklerini ilan etmişler, nisbi olarak dahi olsa hür ve müstakil olmanın lezzetini tatmışlardır. Ama ne hazindir ki, coğrafi yönden Türkiyemizden 2.5 katı büyüklüğünde, nüfus bakımından Türk dünyasında Türkiyeden sonra ikinci büyük yoğunluğu sahip Doğu Türkistan hâlâ Kızıl Çin Zülmü altında yok olmama mücadelesindedir. Ve yine ne hazindir ki, Doğu Türkistan, hür dünya, İslam alemi ve Türk dünyasında en az tanınan bir ata diyarıdır.

BİR MİLLET YOK OLUYOR

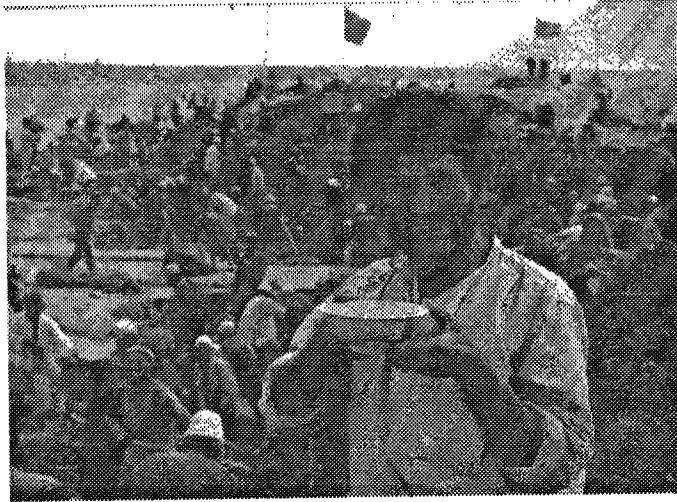
Seyit TÜMTÜRK

Çin milleti kökü tarihin derinliklerine dayanan bir kaç milletten biridir. Bu varlığında geçmişinden gelen Çin şövenistliği ve kendinden olmayan milletlere hayat hakkı tanımama jenositliği ile muhafaza edilebilmiştir. Çin tarihinde defalarca Doğu Türkistan'ı istila etmiş fakat geçen uzun zamana ve her türlü insanlık dışı uygulamalara rağmen bir türlü hazmedememiştir. Hazmetmek için de çeşitli sinsi ve hain planları uygulamaktadır.

Çin'in bu menfi vasıflarını aziz vatanımız ve üzerindeki 35 milyon Müslüman-Türkü 1.200 milyon Çin potasında eritmek ve yok etmek için yaptıklarını yakın tarihimize olması nedeni ile 1949 komünist Çin ihtilalinden günümüze kadar olan kısmı kısa ve uzun vadedeki asimilasyon politikası olmak üzere iki ana bölümde inceleyebiliriz.

1- Kısa vadeli asimilasyon politikası: Devrim sonrası Komünist Çin döneminde 1949 öncesindeki Milliyetçi Çin idaresinde olduğu gibi her isyan ve ayaklanma akabinde Müslüman-Türk komutanları başta Altay Valisi, Osman Batur İslamoğlu, Doğu Türkistan umumi valisi M.Sabri Baykuzu, Gani Bahadır, Fatih Müslümoğlu gibi daha isimlerini sayamadığımız, nice aydınlar, ilim adamları, üst kademe bürokratlar defalarca işkence-

lere maruz kalmışlardır. Doğu Türkistan'da sadece komünist Çin döneminde milli kurtuluş hareketlerini (1949-1951)-(1954-1958)-1959-1963)-1965-1968) ve sonrasındaki küçük çaptaki ayaklanmalar olarak ele alırsak katledilen ve zindanlarda çürümeye terk edilen müslüman-Türkler'in sayısı-

Doğu Türkistan'daki çalışma kampından bir görünüm

nı milyonlarla ifade etmek mümkündür. Tarih ve rakamlarla anlatırsak yalnızca Mao döneminde:

1949-1952 arası	2.800.000.
1952-1957 "	3.500.000.
1958-1960 "	8.700.000.
1961-1965 "	13.300.000.

Toplam olarak 26.300 bin insan katledilmiştir.

Diğer taraftan Çin'in katliamlarının bir başka boyutu da ilk atom denemesini 16.10.1964 senesinde Doğu Türkistan'daki Lopnor bölgesinde gerçekleştirmesi ile başlar. Bu tarihten itibaren Türkler kitlesel ölümlerle karşı karşıya kalmaktadır. Nükleer denemelerden önce

çok nadir görülen kanser vakaları özellikle kadınlarda kan kanseri, rahim ve göğüs kanseri başta olmak üzere ölü ve sakat doğum oranlarında büyük bir patlama yaşanmış, kitlesel ölüm olayları sıkça rastlanır hale gelmiştir. Çin hükümeti bu ölümlerin sebebini Müslüman halka bulaşıcı ve diğer bazı hastalıklar nedeni ile olduğunu açıklamaktadır.

Günümüzde dünyada 5 nükleer deneme poligonu olup, bunların 4'ü kapatılmıştır. Sadece Doğu Türkistan'daki Lopnor bölgesindeki poligon hala Çin hükümeti tarafından nükleer deneme amaçlı olarak açık tutulmaktadır. Bir tek nükleer deneme de 2000'den

fazla izotop, 36 kimyasal elementin meydana geldiğini, bu zehirleyici gazların her on çocuktan birini, daha anne rahminde iken öldürdüğünü ve ölüm sebeplerinin % 90'ine yakınının kanser olduğunu, yer altında patlatılan polotoni gazının yeryüzüne çıkması halinde yaklaşık 1000 yıl etkisini sürdürebileceğini ve Çin'in 16-10-1964 tarihinde 5-10-1993'e kadar 39 yeraltı ve yerüstü nükleer deneme gerçekleştirdiğini söylersek Doğu Türkistan'daki katliamın boyutunu tasavvur etmemiz mümkün olur.

Çin Doğu Türkistan'da Müslüman-Türkler üzerinde

tespit ettiği hedef noktaya varamamış olacak ki, mevcut insanların katledilmesi yetmiyormuş gibi yenilerinin dünyaya gelmemesi için de müslüman kızları evlilik için müracaatları sırasında bekarleri pahasına kısırlaştırıyorlar. Ayrıca hamile olan kadınların kaç aylık olduklarına bakılmadan annelerin canları pahasına kürtaj yapılıyor. Doğu Türkistan'da anne ölümleri son 10 yılda % 100'lere varan oranda artmış aileler parçalanmış Çin hükümetinin bu uygulamaları neticesinde kız evlat sahibi olan anne ve babalar kız evlatlarının akıbetinden endişe eder hale gelmiştir. Yukarıda sıraladığımız Çin'in, Doğu Türkistan üzerinde kısa dönem politikalarından bazılarıdır.

2- Çin uzun vade de Doğu Türkistan'daki müslümanları azınlık durumuna düşürmek için elindeki en büyük avantajı olan nüfus potansiyelini kullanmak suretiyle Doğu Türkistan'a yoğun bir şekilde Çinli göçmen göndererek istila ve işgal hareketlerinin son hamlesini gerçekleştirmektedir. Bu hareketle ileride Doğu Türkistan'ın bağımsızlığı için yapılacak bir referandum da, Müslüman-Türklerin iradelerini etkisiz hale getirmeyi planlamaktadır. Çin'in nüfus yoğunluğu ortalama km² 'ye 120 kişidir. Fakat nüfusun % 60'ı ülke topraklarının 1/6'sında yaşamaktadır. Çinin nüfus yoğunluğuna göre 6 katogoride inceleyebiliriz. 1.katogoride toplam yüzölçümünün % 50 ve yakınında nüfuslar km² ye 25'in altındadır. Bu bölgeler Doğu Türkistan İç Moğolistan, Tibet gibi Çin'in en az nüfus yoğunluğu olan

sömürgesi halindeki yerlerdir. 2.sırada ise nüfus yoğunluğu km² ye 40-80 arasındır. Buralar (Heilengciang) (Gansu) (Yunnan) dır. 3.sırada ise km² ye 80-200 arasındır. (Cilin, Guangşi, Fucien, Sicuan) Bu üçünden sonra yoğunlukların 200'ü aşarak (Guandong, Hubei, Hunan) gibi bölgelerinde 300-400'ü bulduğu nüfusun (Anhuai, Hınan, Ciciang) da 500'e hatta (Şandong, Ciangsu) 600'e ulaştığı bölgelerdir. Bu nüfus eşitsizliğini azaltmak için (kuzeyde Doğu Türkis-

Çin hükümeti son yıllarda Doğu Türkistan'da şehir dışına çok büyük çapta binlerce mahkumun barınabileceği bir çok cezaevi inşa etmiş ve Çin'de suç işleyip hüküm giymiş mahkumları cezalarını çekmeleri için buralara göndermekte bu mahkumlar cezaları bitiminde Doğu Türkistan'da zorunlu işkane tabi tutulmakta, bu katil ve kanunsuz insanlar Müslüman-Türkler üzerinde psikolojik tedirginlik ve huzursuzluğa sebep olmaktadır.

tan ve İç Moğalistan) Batı da az da olsa Tibet'e, o bölgelerde bulunan mevcut tesislere, devlet çiftliklerine ve değişik iş alanlarına yöre halkları değil de Çin'in iç kesimlerinden getirilen genç işçiler ve aker çiftçiler dediğimiz milis kuvvetler Doğu Türkistan'a, İç Moğolistan'a ve Tibet'e yerleştirilmektedirler. Çin hükümetinin işgal ettiği bu topraklara Çin'in kapalı rejimi nedeni ile ne kadar Çinli yerleştirildiği bilinmemektedir. 1949 yılında Doğu

Türkistan %3 gibi nüfusun çok az bir kesimini teşkil eden Çinliler, 1953-54 sayımlarına göre %6 1963 yılında ise % 42'ye yükselmiştir. Yoğun nüfus kaydırma politikası neticesinde bu gün elimizde kesin rakamlar olmamakla birlikte; Çin'in resmi rakamlarının aksine Türk nüfusunun % 20'ler gibi azınlık durumuna düştüğü, Çinlilerin ise % 80'ler gibi ezici bir çoğunluk haline geldiği kaygısı ve kanaatindeyiz.

Çin hükümeti nüfus kaydırmayı çabuk gerçekleştirmek, sömürgesi olan yerleri kendine kopukluktan, kurtarmak, yer altı ve yerüstü zenginlikleri, Çin'e getirirken buralara göçmen akışını kolaylaştırmak amacı ile, demiryolu ağını 1949'da 22.000 km iken 1990'da 60.000 km'nin üzerine, karayolu ağını 12 kat artırarak 81.000 km'den 983.000 km'ye çıkarmıştır. Yolcu ve mal akışının % 60 'dan fazlası demiryolu ile yapılmaktadır. Demiryollarının Baotau-Lancov hattıyla İç Moğolistan'a Lancov-Ürümçi hattıyla Doğu Türkistan'a geçerek oradan Almaata'ya uzatılması gerçekleştirilmiş, Tibet'e dağlık olması ve arazi şartları müsait olmadığından demiryolu ağı kurulmamıştır. Fakat 4.karayolu ile Siçuan'a-Cinghai'ye, Doğu Türkistan'a ve Yunan'a bağlanmıştır.

Çin hükümeti son yıllarda Doğu Türkistan'da şehir dışına çok büyük çapta binlerce mahkumun barınabileceği bir çok cezaevi inşa etmiş ve Çin'de suç işleyip hüküm giymiş mahkumları cezalarını çekmeleri için buralara göndermekte bu mahkumlar cezaları bitiminde

Doğu Türkistan'da zorunlu iskana tabi tutulmakta, bu katil ve kanunsuz insanlar Müslüman-Türkler üzerinde psikolojik tedirginlik ve huzursuzluğa sebep olmaktadır.

Bir de tahribat ve soykırım manevi boyutu var ki, bu da milletimiz için en tehlikeli olanıdır. Çin hükümeti Mao şef iken komünizmin en şiddetli döneminde çeşitli zulüm ve işkencelerle Türklere veremedikleri zararı milleti planlı bir şekilde ahlâki çöküntüye sevk etmek yoluyla gerçekleştirmektedir. Şöyle açıklayabiliriz. Doğu Türkistan'da alkollü içki kullanımını büyük oranda artmıştır. Esrar yaygın ve aleni olarak tüketilmektedir. Son yıl-

larda özellikle Ürimçi gibi büyük kentlerde eroin kullanan gençlerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Bu

“

**Çin hükümeti
Mao şef iken
komünizmin en
şiddetli döneminde
çeşitli zulüm ve iş-
kencelerle Türklere
veremedikleri zararı
milleti planlı bir
şekilde ahlâki
çöküntüye
sevk etmek yoluyla
gerçekleştirmektedir.**

olaylara karşı devletin caydırıcı ve tedbiri de yoktur. Hırsızlık, kumar gibi toplumda kabul görmeyen davranışlar yaygındır.

Milletin çekirdek yapısı olan aileyi de yıkmak için Doğu Türkistan'da adli açıdan boşanmak çok kolay hale getirilmiş, aileler ilk müracaatında tek dilekçe ile boşanabilmektedir. Parçalanmış ailelerin geride bıraktığı çocuklar ve getirdiği toplumsal çöküntüler. İşte bizim vatanımızın ve milletimizin nakuz talihi ve şuna inanıyoruz ki bu zulmü Allah (cc)'in yardımıyla mutlaka yıkacağız. Doğu Türkistan tarihine layık olduğu şanlı yerine getireceğiz.

REDDİYE

*Yurdumun dört bir yanı bağıdır, bostandır
Üçbin yıllık tarihim şanlı destandır
Vatanımın adı Doğu Türkistan'dır
Şincan emes!..(1)*

*Gönlümdeki od sönmez aksa da kanım
Hakka ve hürriyete vardır imanım
Ezelden beri Türk'üm ve Müslümanım
Tungan (2) emes!..*

*Göğsümüzde istiklâl fikri tuğradır
Şu gök gürültüleri bizden nağradır
Atamız Abdülkerim Satuk Buğra'dır
Cun-Can (3) emes!..*

*Bana reva gördüğün zulümdür kandır
"Hak" diyenlerin sonu kızıl zindandır
Çürüyen onbinlerce ziyalı candır
On Can emes!..*

*Evimi, ocağımı, barkımı yıktın
Kardeşimle arama tefrika soktun
Boynumuza esaret zinciri taktın
Mercan emes!..*

*Türk'üm! Cümle cihanda ünüm âşikâr
Türk'üm ve Müslümanım! Dinim âşikâr
Düşmanlarıma karşı kinim âşikâr
Pinhan emes!..*

*Turfan, Türkistanım cennet bağıdır
Hoten, ceylanlarımın baş otağıdır
O dağlarımın adı, Tanrı Dağı'dır
Ti-an-şan emes!..*

*Niyazi Yıldırım GENÇOSMANOĞLU
1-değil
2-Çinli
3-Çinli adı*

DOĞU TÜRKİSTAN'DA DİL

Celaleddin BATUR

Kültür denildiği zaman, bir toplumda geçerli olan gelenek halinde devam eden her türlü duygu, düşünce, dil, sanat yaşayış unsurlarının tümü anlaşıldığına göre fertler arasında maneviyat birliğini sağlayan ve toplum kültürünün temelini oluşturan unsurlardan birisi de dildir.

Türk medeniyet ve ihtişamın kaynağı olan Doğu Türkistan "Divan-ı lugat-i Türk" de "Hâkaniye" lehçesi olarak adlandırılan ve temiz bir Türk lehçesi olarak konuşur. Eski devirlerde yalnız konuşma dili olarak kullanılan bu lehçe, Doğu Türkistan'da kurulan "Karahanlılar İmparatorluğu" devrinde işlene, işlene resmi ve edebi bir yazı dili haline gelmiştir. Doğu Türkistan'da Kaşgar "XI. XIII. yüzyıl geçici İslami Devir Türk Dili Edebiyatı" ve umumiyetle Türk kültür merkeziliğini üzerine almış, ilk Lugatı ve grameri burada yazılmış, ilk edebi şiir ve nesir burada kurulmuştur."

Bugün, milli kültürümüzün kaynaklarını teşkil eden ve Türkiye maarifinde ehemmiyetli bir yer işgal eden büyük eserler, aynı zamanda Doğu Türkistan'ın kültürünü meydana getirirler. Kaşgarlı Mahmud adı üstünde Doğu Türkistan'ın Kaşgar; Yusuf Has Hacip, Balasagun şehirlerinde do-

ğup büyümüş, Türk edebiyatçılarıdır.

Anadolu Türkçesi ile Doğu Türkistan Türkçesi sadece değişik şive farkı haricinde bir farkı yoktur. Bu iki bölgenin insanı bir aracıya ihtiyaç duymadan, rahatça anlaşabilirler. Bu durumu çok iyi bilen Komünist, siyonist Türk düşmanları Doğu Batı Türkistan'ın Türkiye Türkleri dillerini birbirleriyle anlaşmaya imkan vermeyecek şekilde uydurma kelimelerle bozmaya çalışmaktadırlar. Doğu Türkistan'ın Kuzey-Doğusundaki en son il olan Kumul'dan orta Avrupa'ya kadar uzanan dil bütünlüğü, birde buna siyasi bütünlük eklendiği zaman dünya siyasi hayatının Türk Milletinin eline geçeceğini bildiklerinden beynelmînel politik güçler Türk topluluk ve coğrafyasını parçalamışlardır.

Milli bağ olarak Türk dilinin oynadığı rolü belki diğer dillerin hiç biri oynamamıştır. Türk dili gerek tarihi devirlerde ve gerek bu gün çok geniş bir sahayı işgal eder. Bu dili konuşanlar idari ve siyasi teşkilat bakımından siyasi sınırlar içinde, bazen birbirinden oldukça farklı olmuştur; bilhassa hudutlarda oturanlar birbirinden çok farklı milletler ve kültürler ile sıkı temasta bulunmuşlardır. Bütün bunlara rağmen Türk camiasının çok ehemmiyetsiz bir farkla aynı dille konuştuğunu ve

yazdığını düşünürsek Türk dilinin tarihteki rolü daha açık anlaşılabilir olur. Türk dilinin tarihi inkişafını, ana hatlarıyla şu şekilde hülâsa edebiliriz.

1- Çok eski devirlere ait metinler mevcut olmadığından, Türçenin ilk şekli hakkında bir fikir söylemek, şimdilik imkansızdır. Bu devir Türkçesi hakkında az çok bilgi edinebilmemiz için, daha eski metinlerin meydana çıkması, bu devirde komşu milletlerin dilinde rastlanan Türkçe kelimelerle, şahıs adları ve ünvanlarının tetkiki, Türkçe içinde bazı mühim ses ve eklerin birbiriyle mukayese edilerek daha eski şekillerinin tespiti ve bunlarında kardeş ve akraba dillerin eski şekilleri ile karşılaştırılması lâzımdır. Bu suretle hiç olmazsa bazı noktaların tesbiti mümkün olacaktır.

2- Elimizde en eski dil malzemesi Türk dilinin inkişafı tarihinde muayyen bir devreye âittir. Bu devre takriben milâdın ilk senelerinden XIII:yy'a kadar devam etmektedir ve pek az farklarla aynı inkişaf hususiyetlerini taşımaktadır.

Bu devreye ait metinlerin en büyük kısmı Uygur sahasında ve Uygur harfleriyle yazılmış olduğu için, bu devreye "Uygur devresi" diyebiliriz. bu günkü Türk şiveleri bu devreden gördüğümüz farkların büyük bir kısmının bu devreye ait olduğu-

nu söyleyebiliriz.

3- Bu günkü Türk şive-leri Türk dili Uygur devresinden bu güne kadar daha dar hudutlar içinde bazı inkişaf merhaleleri geçirilmiştir.

4- Türklerin eski kültürü dolayısıyla yazı an'anelerine ne kadar bağlı olduklarını gösteren diğer vak'a İslamiyetin Türkler arasına girmesinden evvel kullandıkları Uygur alfabesinin, son devirlere kadar Türk muhitinde kullanılmakta devam etmesidir. Türk muhitinde eski Türk alfabesi olan Uygur alfabesinin çok geniş saha da ve edebiyatta kullanılmakta devam ettiğini görüyoruz. Mesela Kutadgu Bilig'in elimizdeki en eski nüshasının Arap harfleriyle yazılmış olduğu halde, sonradan Uygur alfabesine çevrilmesi Oğuz destanının nisbeten yeni bir rivayetinin bu alfabe ile yazılmış olması, Bahtiyarname, Tezkiretül-Evliyâ, Mahzenül-esrar, gibi Türkçeye çevrilmiş eserlerin bile Uygur harfleriyle yazılması.

Bu alfabenin geniş okuyucu kitlesi bulunduğunu gösterir.

Türk kültürünün bir numaralı unsurunun teşekkülünden bu yana geçen uzun mazisi boyunca, milli varlığın korunması hususunda oynadığı büyük rol düşünülürse, Türkçe'nin nasıl bir değer taşıdığı kendiliğinden anlaşılır. 1074 yılında Bağdat'ta Kaşgarlı Mahmud tarafından yazılan "Divan-ı Lugat-it Türk" de müellif bu kitabını Türkçe olmayanların Türkçe öğrenmek ihtiyaçlarını karşılamak üzere yazdığını kaydeder.

Kaşgarlı Mahmud XI. yy'da Arap dilinin ve islam kültürünün hakim bulunduğu bir devrede, Araplar'a Türkçe'yi öğretmek maksadıyla "Divan-ı Lugat-it Türk" adlı Arapça bir eser yazmış ve dilimizin kudretini ortaya koymuştur. Kitaba örnek olmak üzere alınan halk şiirleri ve atasözleri ile kelimeler, dille kültür tarihi bakımından da son derece önemlidir. İyi bir dil bilimcisi olan Kaş-

garlı Mahmud, Türk dilinin yapısı üzerinde durmuş, kendi devrindeki Türkçe lehçelerini ve hususiyetlerini tesbit etmiştir. Türkçe hakkında Hz. Muhammed'in "Türk dilini öğreniniz, çünkü onların uzun sürecek saltanatı vardır" hadisini zikreden Kaşgarlı Mahmud "Bir ordum varki, adını Türk koydum" gibi başka hadislerde ileri sürerek şuurlu bir dil bilimci olduğunu göstermiştir. Eğer bu hadis sahih ise Türk dilini öğrenmek dini bir borçtur. Sahih değilse, akıl onu öğrenmenin, zuretinin hükmediyor" diyor.

KAYNAKLAR

- İsa Yusuf Alptekin
Doğu Türkistan Davası s-56.57.58
- Ahmet Caferoğlu
Doğu Türkistan türklüğü C.III. No:30 s.374
- Türk Kültürünün Araştırma Enstitüsü
Türk Dünyası El Kitabı

ANA TİLİM

Yillar, esirle ötidu nurğun
Ana kendini kötirip egiz.
Ezizdur mana ecdadim-Uygur,
Anamning tili bolgaçka aziz.

Ananming süti bilen billila
Kelbimge huş nep kuyulgan andin.
İntilip şu Ana tilimga,
Geltekni tutup men manğan edim.
Cahanning bari, sehirlik sirlar
Ana tilimda eçilgan mana
Behitlik künler, şiddetlik yillar
Ana til berdi behri bu canğa.
Dünyadaki barçe tillardin
Ana tilimni nurğun bilimen,
Şarikte meşhur ming-ming yillardin
Ana tilim bilen meğrurlinimen.

Hezmet ABDULLİN

ANA DİLİM

Uzun yillar asırlar geçer
Anam boynunu yükseltip yüce
Azizdir bana ecdadım: Uygur
Anamın dili kadar aziz.

Anamın sütü ile birlikte
Yüreğim çoşkulu yararlar döküldü.
Tutulup şu ana dilime
Yürümeyi öğreniyordum.
Cihanın varı, sihirli sirlar.
Ana dilimle açıldı bana
Şanslı günler, şiddetli yillar,
Ana dilimle yarar, bu cana.
Dünyadaki tüm dillerden
Ana dilim daha iyi bilirim
Doğudaki ünlü binlerce yillardan,
Ana dilimle mağrur olurum.

Hezmet ABDULLİN

FEDERASYON ANLAŞMASI BAŞARI MI?

Seyit Ömer TÜMTÜRK

Bosnalı Sırplar tarihi yeniden yazmaya niyetliler. Askeri karargah merkezi olan Pale'de bir çok asker 1389 Kosova savaşını hatırlatan başlıklar giyiyorlar. Bu savaş sonrası Osmanlıların Balkanlarda 500 yıl sürecek hakimiyetleri başlamıştı. O savaşta Sırp lideri Prens Lazar büyük bir yenilgiye uğramıştı. Bugün aynı Sırplar geçen bu 500 yılın acısını çıkartmak istercesine Bosna-Hersek'teki Müslümanlara acı ve işkenceli günler çektiriyorlar.

Geçen her gün yazılan senaryolara bir yenisi daha ekleniyor. Şövenist Sırplar ve Balkanlarda söz sahibi olmak çabasında olan süper güçler dünyanın gözleri önünde Bosna-Hersek üzerinde türlü oyunlar oynama-ya devam ediyorlar.

B.M.'in Bosna-Hersek'teki komutanı Gen.Sir Michael Rose ve politik danışman Victor Andreyev'in geçtiği-

miz şubat ayının sonlarında yeni bir öneride bulunmaları (NATO'nun ultimatom vermesinin hemen akabinde) ve daha sonra Bosna-Hersek'te kuşatma altındaki bölgeler için daha fazla askeri güce ihtiyaç var diye adeta feryad etmeleri pek şaşır-

NATO'nun askeri güç kullanma tehtidi ve dört Sırp uçağının düşürülmesinin Sırplar üzerindeki baskı yaratacağı düşünülebilir. Ne varki mühim olan bu baskının getireceği sonuçlardır. Zira Mağlaj'a top yağmurları yağdırırken Bosna-Hersek'in 1/3'ünü Müslümanlara vermeye razı olduklarını bunu defalarca ifade ettiklerini söylüyorlar.

cısı bir sürpriz olmasa gerek. Bütün bu gelişmeler bir yana Sırp'lar Bosna-Hersek'in kuzey orta kısımlarındaki Mağlaj hariç ki orayı da geçtiğimiz hafta yerle bir ettiler) hedeflemiş oldukları hemen hemen bütün bölgeleri işgal ettiler bile...

Sırp lideri Ravodan Karadzich'in baş danışmanlarından Jovan Zametica "dünya kamuoyunun kendi ağır silahlarını NATO'nun ultimatomu neticesinde geri çektiklerini ve büyük bir kısmının BM'nin kontrolü altına bıraktığını düşündüklerini, bunun ise yanlış olduğunu" ifade ediyor. Zametica sözlerine NATO ultimatomuyla sonucu varılabilir mi?- Şeklinde soru sorarak devam ediyor. "Pazar yerindeki katliamdan çok önce Saraybosna'ya uluslararası gücün gelmesine müsaade eden ve Saraybosna'nın kontrolünü BM'e bırakanların Sırplar olduğunu yani inisiyatifin Sırplarda olduğunu ifade ediyor. Zametica'nın bu sözlerinin başka bir anlamı

artık ne NATO'nun nede BM'nin inandırıcılığı ve caydırıcılığının kalmadığıdır.

NATO'nun askeri güç kullanma tehdidi ve dört Sırp uçağının düşürülmesinin Sırp lar üzerindeki baskı yaratacağı düşünülebilir. Ne varki mühim olan bu baskının getireceği sonuçlardır. Zira Mağlaj'a top yağmurları yağdırırken Bosna-Hersek'in 1/3'ünü Müslümanlara vermeye razı olduklarını bunu defalarca ifade ettiklerini söylüyorlar. Vermeyi düşündükleri bu toprak parçaları ise tamamen Sırp ve Hırvatlar tarafından çevrili denize çıkışı olmayan bir toprak parçası.

18 Mart 1994'te ABD'de

● **Bosnalı yetkililere verilen rakamlara göre savaşta şimdiye kadar 142 bin ölü 162 bin üzerinde yaralı var. Sırp işgalleri altında olan Bosna-Hersek'te kurulması planlanan federasyon ile ABD Balkanlarda söz sahibi olmaya çalışırken, Ruslar'da Sırp ları destekleyerek hala süper güç olduğunu ispatlamaya çalışıyorlar. Kısacası, eski Yugoslavya'da artık iki süper güç var. ABD ve Rusya.**

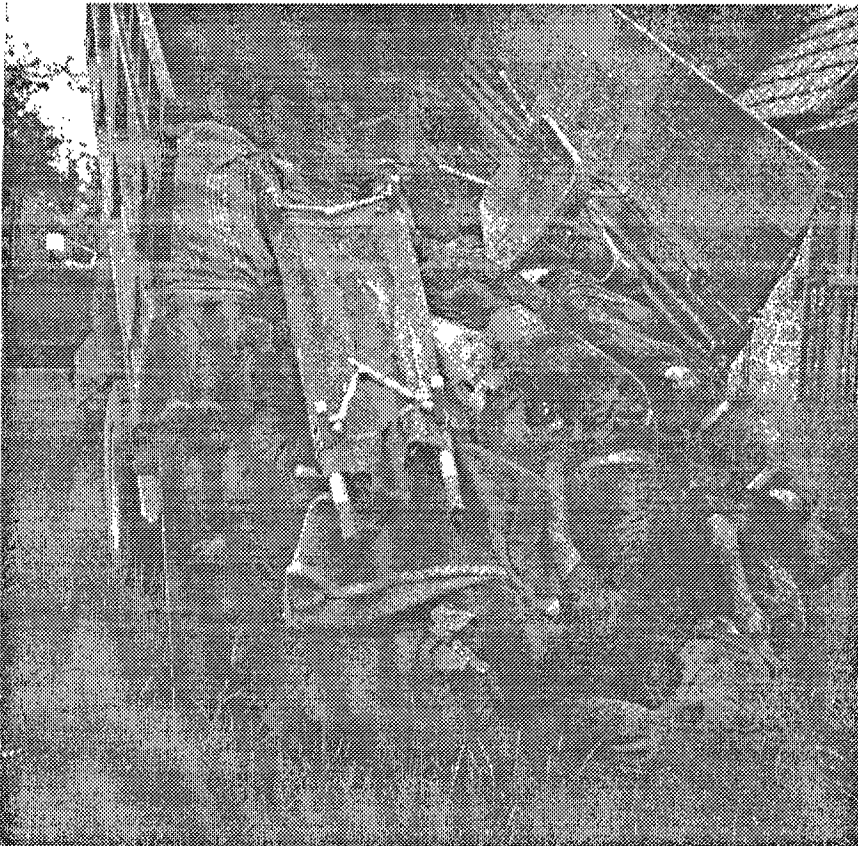
Hırvat-Müslüman federasyonu kurulması sonucunu doğuran ve BM tarafından büyük bir başarı olarak telakki edilen anlaşma müslümanlar adına Halis Sladziç, Hırvatlar adına Krazeviç Zubash tarafından imzalandı. *İmzalanan bu anlaşmada verilen toprak parçası Sırp lar'ın tekliflerinden farklı de-*

ğil. Bosna-Hersek'in 1/3'ünde kurulması öngörülüyor.

İmza konulan bu anlaşma ile Bosna-Hersek devleti tarihe karışmış oluyor. Müslüman bir devlet artık hayal oluyor.

İzzetbegovic Bosna-Hersek sınırlarının korunmasının adil bir barış olacağını ifade ederken, anlaşma Sırp lar'ın işgal etmiş olduğu bölgelerin % 20'sinden geri çekilmesini öngörüyor. Anlaşma ile ülke etnik temele dayalı kantonlara bölünüyor. Federasyon yönetiminde ekonomi, savunma, dış ilişkilerde işbirliği hedefliyor.

Bosnalı yetkililere verilen rakamlara göre savaşta şimdiye kadar 142 bin ölü 162 bin üzerinde yaralı var. Sırp işgalleri altında olan Bosna-Hersek'te kurulması planlanan federasyon ile ABD Balkanlarda söz sahibi olmaya çalışırken, Ruslar'da Sırp ları destekleyerek hala süper güç olduğunu ispatlamaya çalışıyorlar. Kısacası, eski Yugoslavya'da artık iki süper güç var. ABD ve Rusya.

DOĞU TÜRKİSTAN'DA ERGENEKON NEVRUZ BAYRAMI

Tamamen canlanan, yenilenme, yeniden doğuşu ifade eden nevuz geleneği, Doğu Türkistan Türkleri arasında da yaşamakta, büyük törenlerle kutlanmakta ve şairlerin dilinde ifadesini bulmaktadır. Büyük bir bölümü Doğu Türkistan'da ata yurtları da yaşayan Uygur Türkleri için nevrûz, yeni yılı, baharı karşılamak için yapılan bir bayramdır ve "novrûz", "norûz" şeklinde ifade edilmektedir. Nevrûzun anlamı geçmiş yıla veda etmek, yeni yılı kutlamak, baharın bolluk ve bereket getirmesini ümit etmekten ibarettir. Bu özellik Uygur Türkçesi'nde edebî olarak ifade edilmektedir. Aşağıda örnek olarak aldığımız şiirler bunu açıkça ortaya koymaktadır.

"Noruz Kosakları"⁴¹
Yılbeşi, noruz küni
Alâm gülistan bulgusi
Asmandin yer yüzüğe,
Abu rahmet yakgusi.

Her oğul hizmet kılıb,
Ustazın kılsa razi,
İkki alemde bu perzend⁴²
Hak rizasi tabgusi.

Noruz keldi cihanga,
Berip eytgın atanga,
Atan bersün bir tenge,
Apirip bergin mumanga⁴³

Mollan bersün kuçnaçka⁴⁴,
Kuçnaç salsun sandukka,
Keldi noruz, eyşi binar eytgılı
Barça adem könlini şada etgili".

Nevrûz geleneği ile ilgili olarak 1989 yılı nevrûzunda Doğu Türkistan Urimçi TV'sinde yayınlanan⁴⁶. "Tanrı Dağında Nevruz Nevası" adlı programda şu bilgiler verilmiştir:

"Nevrûz, ılık bahar mevsiminin elçisi, gece ile gündüzün eşit olduğu ve tabiatın en adaletli günüdür. Nevruz bayramı Uygurlar'ın ananevi bir törenidir. Ecdatlarımız kabile, oymak şeklinde göçmen hayatı yaşadıkları çağlardan beri bu günü millî bayram olarak kutlaya gelmektedir. Tarihî kaynaklarda nevrûz ile ilgili şöyle bir rivayet günümüze kadar söylene gelmiştir:

Çok
kadim çağlar
da Türkî kavimlerden
Hunlar'ın ecdatları münkariz olduğunda, bu Türk kavminin içinde

sağkalan tek kollu bir bala, bir dişi kök-böri tarafından Altay dağlarında emzirilip, bakılarak terbiye edilip yetiştirilmiştir. Bu balanın sonradan on çocuğu olmuştur. Bu çocukların nesli çoğalarak bir nevrûz günü dağdan inerek dünyaya yayılmıştır.

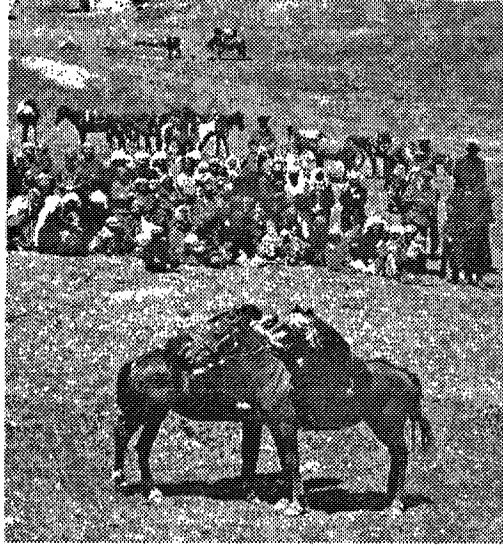
Ecdatlarımız bu kutlu günü-yeniden başlanış, yeniden doğmak günü kabul ederek her yıl bahar mevsiminde nevrûz gününü-millî bayram olarak kutlamışlardır."

"Uygur Halk Ağız Edibatının Esasları"⁴⁷ adlı eserde nevrûz bayramının çok eski bir geçmiş olduğu, milattan önceki devirlerde şekillendiği, Kazak, Kırgız, Özbek ve Tatar Türkleri tarafından da önemli bir bay-

ram olarak kutlandığı ve Türk topluluklarına komşu olan Çinliler'in hayatında da derin etkiler bıraktığı ifade olunmaktadır. Aynı eserde nevrûz bayramı merasimlerinin bilinen kaide ve kuralları ise şöyle anlatılmaktadır:

"Yılın sonunda halk, yeni yılın ve baharın şerefine nevrûz-nâme denilen koşak ve beyitler hazırlar. Nevrûzun ilk günü halk yurt olarak bir yere, çoğunlukla cami, mescid ve tekke gibi ibadethânelere veya pazar yerlerine toplanırlar. Burada çeşitli oyunlar oynanır ve dans gösterileri yapılır. Şair ve koçakçılar arasında şiir ve koşak tokuşları⁴⁸ yapılır. Usulcüler⁴⁹ dans ederler. Meddahlar halk destanlarını hikâye ederler. Kız ve yiğitler nevrûz dolayısıyla şiir ve koşaklarla birbirlerine muhabbetlerini açıklamaya fırsatı bulurlar. Okul çocukları da saf tartıp⁵⁰ nevrûz şarkıları söylerler. Okuğuçular⁵¹ süslü ağaçlara yazılan nevrûz-nâmeleri taşıyarak bunları birbirleri ile değiştirirler. Böyle nevrûz-nâmeler öğrencileri ilim ve irfana ündeydu⁵² ... Nevrûz bayramlarında cemaatten salma ile para toplanıp daş kazan⁵³ kaynatılır. Bazı aileler kendi iktidarlarınca nevrûz aşısı hazırlayıp merasimin yapıldığı yere kendisi götürüp ikram eder..

Nevrûz Türk-Uygur halkının en eski ağız epik şekli olup, edebiyat ve sanatın şekillenip gelişmesinde büyük rol oynamıştır. Günümüzde Doğu Türkistan'ın Hoten gibi bazı yörelerinde bu etkinlikler yapılmaktadır.

1988 yılı nevrûz münasebetiyle Doğu Türkistan Kaşgar Televizyonu tarafından hazırlanmış olan "Nevrûz Bulak"⁵⁴ adlı programda, nevrûz törenleri için seçilmiş yurt olarak Kaşgarlı Mahmud'un türbesinin bulunduğu Opal kazasında "Nevrûz Bulak" olarak bilenen mahalde yapılan törenle gösterilmiştir. Törende bulakbaşında toplanan şair ve koçakçılar o yıl için hazırladıkları nevrûznâmeleri yapılan büyük tören sırasında birer birer okumakta ve şiir veya koşakın yazılı olduğu kağıt parçasını Nevrûz Bulak'a bırakmaktadır.

Nevrûz bayramı süresince oynanan sportif veya çocuk oyunları hakkında da gerek Uygur Halk Ağız Edibiyatı'nın Esasları adlı eserde ve gerekse adı zikredilen videobantlarda geniş bilgi ve görüntü bulunmaktadır. Bunlara göre nevrûz törenlerinde oynanan bu oyunları şu şekilde sıralayabiliriz.⁵⁵

Kış Bovay⁵⁶, Yolbars⁵⁷, Argımak⁵⁸, Somuz⁵⁹ (Huntu, Salma Taşlaş, Batundammen, Kuçar usülü ve Girimçilik oyunları Oğlak, Peyge, Argamça Tartış⁶⁰).

Nevrûz bayramı dolayısıyla pişirilip dağıtılan nevrûz aşısı genellikle "ab-ı nisan" adıyla bilinmektedir. Nevrûz aşısı yada ab-ı nisan olarak hazırlanan yemeğin iki çeşidi "Buğday köçesi" ile "umaç" tır. Buğday köçesi, buğday tanelerinin kaynatılması ile yapılan bir yemek çeşididir. Umaç ise mısır unundan yapılan bir çorbadır⁶¹.

41. Ali Ahunov, Uygur Halk Koşakları Almaata 1977, s.172-173. 42. Çocuk 43. Büyükanne. 44. Cüz'i bir para. 45. Derleme arkadaşım Şekür Turan Beğ tarafından İstanbul Sefaköy'de 1986 yılında yapılmıştır. 46. Doğu Türkistan'daki nevrûz törenleriyle ilgili video-ban Kayseri'de kurulmuş bulunan Doğu Türkistan Kültür ve Dayanışma Derneği mensuplarından sayın Hamit Gök türkten temin edilmiştir. 47. Muhammed Zunun-Abdulkerim Rahman, Uygur Halk Ağız Edebiyatının Esasları, Ürümçi 1980, s.38-42. 48. Atışmalar. 49. Dansçılar. 50. Boy boy dizilip. 51. Talebe, öğrenci. 52. Teşvik etme. 53. Büyük yemek kazanı. 54. a.g. programın video-bantı arşivimizdedir. 55. Oyunlar hakkında V.BÖlümde bilgi verilecektir. 56. Kış dede, ihtiyar kış anlamındadır. 57. Kaplan. 58. Aygır oyunu. 59. Çin kaynakları Huntu, Salma Taşlaş. 60. Batudammen ve Kuçar danslarına Türklerin Somuz oyunları dediklerini yazmaktadır. Bk.Huy-İlin, "Müzik Tezkiresi"nden naklen Muhammed Zunun-Abdulkerim Rahman, aynı yer. 61. Anadolu'da undan yapılan "oğmaç" adlı verilen çorba ile aynı şeydir.

HZ. İBRAHİM CAMİİ

Hayrullah EFENDİGİL

Batı Şeriada İsrail işgali altındaki Haliliye şehrinde bulunan ve üç büyük semavi din tarafından kutsal kabul edilen yer. Hz. Peygamber (sav) miraca çıkmadan önce burada namaz kıldı. Kendisinin ayak izi yine burada muhafaza edilmektedir. Hz. İbrahim'in (a.s.)'ın refikaları Hz. İshak ve Hz. Yakup (a.s.)'ın kabirleri burada bulunuyor.

Camii içinde müslüman ve yahudi cematlar kendilerine ayrılan kısımlarda ibadetlerini yerine getiriyorlar.

Son günlerde yahudilerin saldırılarına uğrayan müslümanlar ibadetlerini yerine getirmekte güçlüklerle karşılaşiyorlardı.

Ramazan ayının ikinci cuma günü ise bu saldırıların en dehşetlisi ve en acımasızı gerçekleştirildi. Katliamın faili, Baruch Goldstein, 11 yıl önce Amerika'dan İsrail'e göç etti ve işgal altındaki Batı Şeria bölgesine yerleşti.

Saldırı gününü çok dikkatle seçti her iki din mensupları içinde önemli bir gün, Ramazan ayının ikinci cuma günü ve yahudilerin eski Pers ülkesinde kazanmış oldukları askeri bir zafetin ilk günü.

O bir fanatikti ve Yahudilerin kutsal topraklar veya İsrail toprakları olarak tanımladıkları topraklardan tüm Arapların denetimleri gerektiğine inanan Rabbi Meir Kahane'in sadık bir sempatzanı idi.

Goldstein olayda 67 Filistinliyi şehid etti ve geride 300 ün üzerinde yaralı bır-

raktı.

Dehşetli anı yaşayan Hüsni İsa Recep "Goldstein'in bir yada daha fazla arkadaşı vardı. Başlangıçta iki farklı yönden ateş sesini duyduk. Bir tanesi diğerinin şarşörünü yenilemesine yardım ediyordu." dedi. Recep ve diğer kurtulanların ifadelerine göre; ateş başladıktan sonra içeri iki asker daha girdi ve Goldstein'in safdışı etmek üzere olan Filistinlilerin üzerine ateş etmeye başladılar. Öyleki camii içindeki müslümanlar ordunun saldırısına uğradıklarını sandılar.

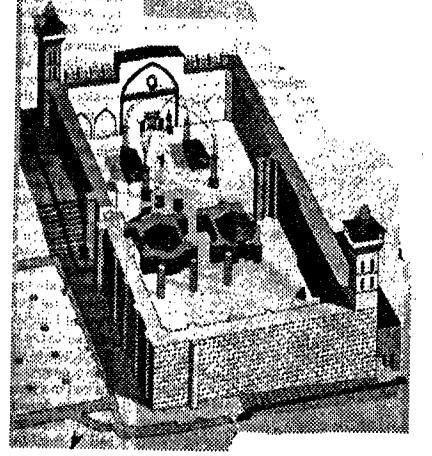
Goldstein'in radikal Kahane terör örgütü ile olan yakın ilişkisini ve bu örgütün tüm arapları "Kutsal kipta belirten İsrail topraklarından" çıkarma amacı onu İsrail tarihindeki en kanlı ölüm makinası, haline getirecekti.

Olaydan bir ay önce bir film yapımcısına "öldürmenin ve iyileştirmenin zamanı var" dedi. O bir çılgın veya deli değil bir fanatiktir. Amacı en kısa sürede yetişerek İsrail'i doktor olarak savunmaktı. Okul yıllarında iken New-York'taki zencilerle Yahudiler arasındaki sürtüşmeyi artıracak olaylarda karışmış bu dönemde askeri eğitim dahi almıştı. 1981 yılında Kahane örgütüne katıldı İki yıl sonra ise Kahane örgütünün militan ruhunda içinde taşıyarak işgal altındaki Filistin topraklarına yerleşti.

Yalnız mıydı?

Müslüman ve Yahudi cemaati tarafından camiide İsrail güvenlik güçleri tarafından devamlı surette gözleni-

yor içeri giren ziyaretçilerin üzerleri dedektörlerle aranıyor.

1- Sabah saat 5.30 da 800'ü aşkın müslüman namaz kılıyordu. Normal olarak 12 güvenlik görevli güvenliği temin ederken olay anında sadece 4'ü vardı.

2- Dr. Baruch Goldstein Yahudi militan, askeri üniforması ile kontrol noktalarını rahatlıkla geçti.

3- Goldstein camiinin giriş kapısından müslümanların oluğu tarafa doğru ateş etmeye başladı. Yaklaşık 67 müslüman şehid oldu 300 kişi aldıkları kurşun ve şarapnel yaraları sonucu yaralandı.

4- Ateş devam ederken müslümanlar diğer kapıdan çıkmaya çalıştılar. Ne varki diğer kapıda Yahudi görevlilerce kapatıldı ve bu tarafta ateş geldi.

5- Şahidlerin söylediklerine göre diğer görevlilerde ateş etmeye başladılar. Bu arada Goldstein şarşörünü düzenli olarak üç defa değiştirdi. Ateşler takti, Goldstein'in cephanesi bitip kendine öldürünceye kadar devam etti.

Abdulsamet İLK TÜRÜK**Çin'de Muhalefet Liderleri Tutuklanıyor**

Çin hükümetinin parti içindeki muhalif liderlere uyguladığı baskı geçtiğimiz günlerde ülkeyi ziyaret eden ABD sekreteri Warren Christopher'in tepkisini aldı.

Muhalefet lideri LIU NIANCHUN "son günlerde Çin'de en az 15 muhalefet liderinin tutuklandığını ve kendilerinin de tutuklanmaktan korktuğunu ifade etti.

Liu muhaliflerin Christopher'in ziyaret öncesi hareketlendiği bildiriliyor. Bunun sebebinin Christopher'in ziyaretine bağlamanın yanlış olduğunu zira 1989 Tiananmen olaylarından sonra kalanların daha sert ve kararlı olduklarını ifade ediyor.

Yeni muhaliflerin çoğu yaşı 40 civarında olan gaziler ve işçilerle çok yakın münasebetleri var.

Önümüzdeki iki ay içinde ABD Çin'in en çok kayırlan devlet statüsünün devamına veya sona erdirilmesine karar verecek. Bu yüzden Çin'in son günlerde muhalefete uyguladığı baskı ABD'ye karşı gösteri olarak nitelendiriliyor. Eğer, ABD Çin'in kayırlan ülke statüsünü değiştirmeye karar verirse bin yıllık 25 milyon \$ ihracatı azalacak ve ihracat iş kollarında çalışan 1 milyon insan ise işsiz kalacak.

Bu şartlar altında komünist olmayan işçi sendikaları 5 yıl önce Tiananmen'dekinden çok farklı ve güçlü bir ulusal başkaldırıyı gerçekleştirebilirler.

Çin'li muhaliflerin bu yeni stratejileri 1991'de 16 kişinin gizli bir parti kurmaya çalışmaları ile başladı. (Demokratik Özgürlük Partisi) Bir yıl sonra yakalanarak antidevrimci girişimlerde bulunmak suçlarından yargılanarak hapse atıldılar.

Muhalifler bu hareketle gizli teşkilatlanmanın ölümlerine ferman hazırlamak olduğunu öğrendiler.

Geçtiğimiz kasım ayında 12 muhalefet lideri demokratik reformları öngören bir metne Pekin ve diğer büyük şehirlerde imza toplamışlar ve fakat aynı zamanda komünist partisine desteklerini bildirmişlerdir. Mamafih, Pekin dışın-

da imza atan tüm yetkililer tutuklanmıştı.

Bu gelişmeler ise halk arasında yeni bir uyanışa sebep oldu ülke çapında grev hakkı ve bağımsız bir birlik kurma talepleri arttı. Tüm Çin'de 38 farklı muhalefet grubunun, bir araya geliş yolunda anlaşmaya imza koyduklarını bunun ise Tiananmen ayaklanmasından sonra en büyük toplu muhalefet olduğu ve bunu da, kanunların çerçevesinde gerçekleştirdikleri belirtiliyor.

Çin'in Din düşmanlığı

Çin, yıllardır esareti altındaki insanlara dinin morfin gibi insanları uyuşturduğu, kişiyi çalışmaktan alıkoyduğu safsatalarını ileri sürerek özellikle Müslüman-Türlere karşı insanlık dışı bir baskı rejimi uygulamakta idi.

Şimdi de ülkede yaşayan Katoliklere karşı sindirme politikası uygulamaktadırlar. Çin'de yapılan papazlar toplantısında konuşma yapan dernek genel sekreteri Wei Jingy'nin tutuklandığı ve ayrıca Çin ile Vatikan hükümetleri arasında dini faaliyetlere serbestlik tanınması hakkında görüşmelerin netice vermediği ve gerekli anlaşmaların askıda kaldığı gelen haberlerin arasındadır.

ÇİN'DEKİ DEMOKRATİKLEŞME HAREKETİNE DAİR

Yabancı ve Türk basınında çıkan haberlere göre Çin yönetimi, rejim kar-

şıtı oldukları ve yasaları ihlal ettikleri gerekçesiyle 4 muhalif liderin göz altına alındığını resmen doğruladı. Çin Dışişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada, Wei JINGSENG ile ZHOU HONGBİNG'in isimleri verilerek gözaltına alındıkları ve mahkemeye sevk edildiği bildirildi. Yaklaşık 15 yıl hapis yatan ve batılı ülkelerin baskısı sonucu, geçen eylül ayında serbest bırakılan Wei Jingseng, Çin'deki demokratikleşme hareketinin sembolü olarak bilinir.

İnsan hakları konusunda ABD tarafından sert eleştiriye hedef olan Çin Halk Cumhuriyetinde, önde gelen rejim karşıtı Wei Jingseng, tutuklandıktan 24 saat sonra serbest bırakıldı.

Batılı ülkeler ve ABD, Çin Hükümetinin insan haklarına önem vermesinin kaçınılmaz olduğu yolunda açıklamalar yapıyorlar. Amerikan yönetimi, yıllık büyüme hızı %20'lere yaklaşan Çin'in ticarete "en çok kayırlan ülke" statüsünü koruyabilmesi için insan hak ve hukukunu ihlal etmemesi gerektiğini vurgulamıştır.

Bugün Çin, insan hak ve hukukunun en çok ihlal edildiği bir ülkedir. Bunun en açık örneği Doğu Türkistan'daki 35 milyon müslüman Türkün durumunda. Buradaki halk kendi öz vatanlarında her türlü insan hakları elinden alınmış olarak yaşamaya zorlanmaktadır.

DOĞU TÜRKİSTAN'DAKİ HALK YOK OLMA TEHLİKESİNDE;

Çin'in Doğu Türkistan'da bulunan halkın nüfusunu azaltmak için bazı sinsi planlara baş vurmakta olduğu oraya bizzat gidip olaylara tanık olan kişiler tarafından bildirilmiştir.

Çin yıllardan beri sürdürdüğü yerli halkı asimile etmek için sahneye bazı senaryolar koymuştur. Bunların en önemlisi çeşitli sebeplerle Çin'in iç kısımlardan getirdikleri göçmen Çinlileri Doğu Türkistan'ın çeşitli bölgelerine yerleştirerek yerli halkı azınlık durumuna düşürmeyi hedeflemesidir.

1994 senesinin ilk aylarında Doğu Türkistan'ı ziyaret edip Kayseri'ye dönen Yavuz Doğan gördüklerini şu şekilde ifade etmiştir: "Çin hükümeti nüfus planlaması adı altında yeni bir oyun sergilemektedir. Birden fazla çocuğu olanlara nüfus cüzdanı vermemekte, o çocuk gayrimeşru sayılmakta, evli hamile bayanlarımız günde 50 şer gruplar halinde evlerinde zorla alınarak mecburi kürtaj uygulanmakta, ilkel ve sağlıksız şartlarda gerçekleştirilen operasyon sonucu kadınlarımızın bir kısmı ölmekte sağ kurtulanların çoğu çeşitli hastalıklara yakalanıp veya sakat kalmaktadır.

Benim orada kaldığım süre içerisinde şahit olduğum ve hatırladıkça uykularımın kaçtığı olay ise hastane çöplüğüne atılan 7-8 aylık canlı çocukların kedi yavrusu gibi inleyişleriydi. Orada tanıştığım bir zat hastanenin çöplüğünü temizleme işi ile görevliydi. Bu kişi gözyaşları içerisinde şunları söyledi. Benim artık dayanacak gücüm kalmadı. Her gün aynı acıyı yaşamaktan kahrolduk. Bu acı ne zaman dönecek, henüz doğmaya bir kaç ay kalan çocuklar annelerinin karnından alınarak canlı olarak bu çöhlüğe atılıyor. Bu çocuklar gözümün önünde. Kendi içinde bulunduğu durumu ve çaresizliği ifade etti.

Alman Der Spiegel dergisi Doğu Türkistan'daki Türklerin durumunu şu şekilde ifade etmişti. Bütün ümidini Doğu Türkistan'daki petrole bağlayan Çin'in oraya hızlı bir şekilde Çin'li nüfusu kaydırarak Türkleri hakim unsur olmaktan çıkarma politikası izlemektedir. "Doğu Türkistan'daki Türkleri kızıl derelilerle aynı akibete uğrayabilirler" diyerek, Avrupa kamuoyunu ve Dünya

İnsan Hakları kuruluşlarını uyarmıştır.

ABD'DA III. TÜRK DÜNYASI KONFERANSI

Amerika'da 50 kadar Türk derneğinin bir araya gelmesiyle oluşan Assembly of Turkish American Associations (ATAA) 14. yılını geçtiğimiz aylarda kutladı. 2-6 aralık 1993'de Washington'da üçüncüsü toplanan Türk dünyası konferansı ATAA Halil Sivgin'in başkan olduğu Türk dünyasında araştırmaları vakfı tarafından düzenlendi. Türk Cumhuriyet ve topluluklarından pek çok temsilcinin bulunduğu konferansta Türkiye'den de pek çok milletvekili ve bilim adamı katıldı.

İnsan haklarını demokratik yönetimi, düşünce ve insan özgürlüklerini, serbest pazar ekonomisi, eğitimde ve kültürde milli kimliklerin ve fırsat eşitliğinin korunmasını temel ilke olarak kabul eden konferansta Dünya Türklüğünün sorunları, uğradıkları hak-sızlıklar ve baskılar bunlara karşı verdikleri haklı mücadele ve taleplerinin desteklenmesi ve hür dünyaya anlatılması. İnsan hakları hukukun üstünlüğü ve demokrasi konusunda dünyanın hiç bir yerinde çifte standart uygulanması ve yer verilmemesi, bosna Hersek'teki etnik temizleme gibi insanlık suçlarının, Kosova, Volvadin ve Sancak bölgelerine sıçraması, Balkanlarda kaosa yeni bir dünya savaşına yol açabileceği. Makedonya'nın bir cumhuriyet olarak ABD tarafından tanınmamasının anlaşılır hiç bir haklı tarafının olmadığı, terörün her şeydinin kınanması medeni dünyanın teröre karşı işbirliği içinde bulunmamasının gerekliliği gibi konular ele alınmış ve bu konularla ilgili 16 maddeden oluşan bir karar paketi oluşturulmuştur.

Bu kararların icrası için, "Türk Amerikan Derneği Birliği'nin ATAA'nın gerekli her türlü teşebbüsü yapmakla yetkili kılınmasına oy birliğiyle karar verilmiştir.

Alınan bu kararlar arasında D. Türkistan'la ilgili bir madde de bulunmaktadır.

"Doğu Türkistan'ın

bağımsızlığı için onun hür sesinin dünyaya duyurulmasına Buradaki Türklerin yeraltı atom denemelerinin hedefi olmalarına son verilmesine Tibet-Moğol-D. Türkistan Birliğinin almanya'da neşrettiği son beyannamenin benimsenmesine" olarak yer verilmiştir. Bu bizi Doğu Türkistan Kültürü ve Dayanışma Derneği olarak çok sevindirmiş ve umutlandırmıştır.

D. Türkistan Türklüğün büyük medeniyetine, kültürüne, tarihine ve dünya Türklüğü içindeki nadide yerine nisbetle adeta Kızı Çin emperyalizminin mezalimine ve insafına terk edilerek yok olma tehlikesi içerisindeki D. Türkistan Türklüğü'nün var olma mücadelesinin medbuhlugu, sahipsizliği, cılız sesi ve yalnızlığını düşünürsek alınan bu karar bu olumsuzlukların düzelmesi için bir adım ve ümet ışığı olarak görmektedir.

Alınan bu kararın kağıt üzerinde kalmadan her fırsatta hayata geçirilmesi ve uluslararası her platformda gündeme gelmesi en büyük temennimizdir.

BAŞİMİZ SAĞOLUN

1932 yılında kurulan Doğu Türkistan İslam Cumhuriyeti'nin Sabık Genel Sekreteri İsa Yusul Alptekin bey efendinin 70 yıllık hayat arkadaşı cefakar, mücahide Fatma Alptekin hanım efendi 16 Mart 1994 günü Hak-kın Rahmetine kavuşmuştur.

Kendisine Allah'tan (cc) rahmet kederli ailesine ve tüm Türkistanlı kardeşlerimize baş-sağlığı diliyoruz.

D. Türkistan Kültür ve Day. Der. / KAYSERİ

UMUMİ TÜRK TARİHİNİN BİR HÜLASASI

Müellif: Mehmet Emin BUĞRA

Mütercim: Seyit Ömer TÜMTÜRK

1. Fasıll: Türk Tarihinin Başlangıcı

Asyanın şarkından-Garbına uzanan Orta Asya yaylaları Orta Asyanın belkemiğini oluşturur. Bu yaylaların yüksekliği ve genişliği orta kısımlarda heybetli bir derecededir. Bu orta kısım Himalaya silsilesi, Hazar Denizi, Baykal Gölü arasında olup, Dünyanın en yüksek ve en geniş yaylasıdır. Gökyüzüne degecek gibi dağları, kuru çölleri, heybetli ormanları ve su boylarındaki yemyeşil güzellikleri bu orta kısım yaylalarında bir biri ardına gelir. İşte bu yukarıda tarif ettiğimiz Orta Asya yaylasında şarkda, Kadirhan (Hengel) dağlarından, Baykal gölü ve Altay dağları boyunca batıda İdil (Volga) deryası, Hazardenizi, güneyde Hindikuş, Pamir Karakurum ve Karanık dağlar (Kımlun) silsilesi ve Sarı Irmak ile bunun yanı sıra Kadirhan dağlarına ulaşan bir çizgi içindeki mıntıka Türkler'in anayurdudur. İşte bu mıntıka tarihi bilinmeyen eski zamanlardan bu güne kadar Türk yurdudur ve Türk kavimleri bu mıntıkadandan dünyanın her tarafına hicret edip dünyayı güzelleştirmişlerdir (1).

Türk tarihinin başlangıcı demekteki maksadımız, Türklerin kimlerin evladı olduklarını ve müselsil-nesiblerini beyan etmek değildir. İslam tarihlerinde bu hususta beyanlar olsada o beyanları henüz sahih kabul edemeyiz. Belki İsrailiyattan veyahut Moğol efsane (mitoloji)lerinden alınan rivayetlerdir. Maksadımız ilmi tedkikat ve tarihi vesikaların delaletine göre Türkler hususunda bize hasıl olan en eski malumatı zikretmektir.

Jeoloji ve arkeolojinin tetkikleri neticesinde keşfolunan malumata göre zamanımızdan 12.000 yıl önce Türk anayurdu şimdiki gibi çölleri dolu nüfusu az değildi. Belki o zamanlar Tanrı dağları tamamen buz dağları olup, bu dağlardan dört bir yana yüzlerce derya akmakta idi. Güneydeki Karanlık dağ silsilesinden kat kat fazla akıntılar olup, Taklamakan Çölünü baştan başa suluyordu. Aral ve Balkaş gibi iç denizler pek çok idi. Lop çölleri o vakit şimdikinden çok geniş bir deniz olduğu malumdur. İşte bu sebepler sayesinde bu ülkelerde hiç bir kumluk ve çöl görülmezdi. Her çeşit madenler, her kısım nebatlar, sayısız yabani hayvanlar

bu ülkede gayet çok idi (2).

İklimin bu suretle güzellik ve medeniyete müsait olması sebebiyle Türkler tüm dünyadaki insanlardan daha ileri bir medeniyete ayak bastılar. Henüz başka yerlerdeki insanlar dağ ve yerlerin altında ve mağaralarda yaşıyorlardı. Diğer insanlar Yontmataş devrini yaşarlarken Türk Anayurdunda Taş devri sona erip, Maden devri başlamış, Bakır, Tunç devrine girilmişti. Türkler bu madenleri silah ve ziraat esbabı yapıp, altından zinet esbabı yapıp, kullanmak ve hatta onunla ticaret yapmak mertebesine kadar ilerlemişlerdi. Yaylalardan yabani buğday, arpa ve diğer hububatların tohumlarını keşfedip, ziraat öğrenip, su boylarında tarla, kurgan ve şehirleri oluşturmuşlardı.

At, deve, eşek, koyun ve ineği evcilleştirip, lazım olan gereksinimleri için kullanmışlardı. (Köze) sanatı umumleşmiş ve ilerlemiş idi. ilerleyen dönemlerde Türk yurdundaki iklim şartları ve medeniyet hakkında tefsili malumat vermek kitabımızda yer almaya caktır. Bu hususta malumat menbaaları bibliyoğrafyada gösterildi.

2. Fasıl: Türklerin Maden Devrindeki Medeniyeti:

Şimdiki Çin dilinde "Dagu-bi" ve Türk dilinde "Uluğ Çöl" denilen Moğolistan ve şimdiki Çin arasında yer alan kumluk çöllerde ve Taklamakan, Kızilkum, Karakum çöllerindeki zamanımızda hiç bir canlı mahlukun yaşaması mümkün olmayan derya ve ırmak izleri, ziraat alametleri, şehir ve kent harabeleri, taş, bakır, tunç, demir döküm, kalay esbabları gayet çoktur. Bu mntıkların eski zamanlarda tamamen güzelliği ve o yerde yaşayan Türklerin ileri medeniyete sahip olmalarında hiç şüphe yoktur.

Alimler bu güzellikleri ve medeniyeti bu yerlerin kurulduğunu o yerlerin sakinlerinin huset etmelerinden önceki dönemlerde yüksek medeniyet sahibi olduklarını ifade etmektedirler. Bu eserlerin ömrü en az 9 bin yıldan tahmin edilmektedir (4).

1903 yılında Hazar denizinin doğusunda Aşkabat ve Merve şehirlerinin arasındaki kurganlarda tetkikat yürüten arkeoloji hafriyatının reisi olan Raful Tompelli (5), bu medeniyetin tarihinin bundan 11 bin yıl öncesi olduğunu belgeledi. Bu hafriyat neticesinde ortaya çıkan çok kıymetli medeniyet vesikalarını tarafsız alim gözüyle tetkik eden Amerikalı ilim adamı, Türk anayurdunun ve sanat medeniyetinin M.Ö. 9 bin yıldan, yani zamanımızdan 10 bin yıl evvel başladığı neticesine vardığını

bildirdi. Bu nazara göre Türk yurtlarındaki Kamçılık devri başka yerlere göre 1000 yıl önce başlamıştır. Altay dağları eteğinden ve cenub-i Sibiryaya'dan keşf olunan kadim Türk kurganlarından çıkarılıp Moskova ve Leningrad müzelerinde saklamakta olan Türk mesneviyatının bir kısmı tunç devrine ve bir kısmı Demir devrine aittir.

Bunların arasındaki kılıçların çoğunun sapı hayvan suretindedir. Ok ucu, bıçak, süngü (nize), orak, karçı (makas), balta, iğne, Oşke, kırkı (cübbe), Tıka, İzangu (üzengi), Kazan tava tamamen tunçtandır. Moncak, düğme, bilezik, 'eynek (ayne) muhtelif hayvan suretinde yapılan zinet esbablarının badesi tunçtandır ve

altındandır. Demir devrine ait, altun, bakır ve kemikten yapılmış her kısım zinet esbabı vardır. Bu beyan edilen esbab ve adetleri mezkur müzehanelerinde gören kişi miladından önceki asırlarda yapılmış nesnelere olduğuna hiç manası gelmez. Çünkü bu nesnelere yapılmış güzellik ve naziklik onu yapan ustaların mahareti insanı hayrete düşüren üstünlüktedir. Bu esbabı gören kişi onu şimdiki günlerdeki medeni şehirlerde yapılmıştır diye şüpheye düşebilir. Londradaki British müzesinde hem Türk ana yurdunun tunç ve demir esbablarına ait iyi bir koleksiyon vardır.

DEVAM EDECEK

★

VATAN BİZİMDİR

Ulu vatan, arı toprak aziz Türkistan
Tarihindir acun için mukaddes destan
Medeniyet esasını acuna yayan
Türkistanı bize mengü vermiş yaratan
Tâ ezelden ebede bu vatan bizimdir.

Yaşamışsınız binlerce yıl biz bu toprakta
Can vermişiz şan almışız biz bu toprakta
Yaradıldık hem gömüldük biz O toprakta
Ta kıyamet hem yaşarız biz bu toprakta
Vatan bizim, vatan bizim, vatan bizimdir.

Karga Kuzgun bağ dalına gelip konsada
Saksağanlar kekekleyip uçup gezse de
Köpek, kedi deliklerden geçip görse de
Bülbül buna şaşkın bakakalsa da
Biz kovarız köpekleri vatan bizimdir.

Mehmet Emin BUĞRA

HAZIRLIK

Ebubekir TÜRKSOY

Mehmet Kasım (Cantürk) o günleri şöyle anlatıyor:

Mehmet Kasım'ın (Mehmet Cantürk) yanına, eski bir sınıf arkadaşı, sessiz bir kuytu bir köşede yaklaşır ve eline bir gazete sıkıştırır. Fakat herhangi bir açıklama yapmadan uzaklaşır. Bunun sebebi; Çin hükümetinin, sokakta iki kişinin konuşmasını ve hatta selamlaşmasını bile yasaklaması, aksi hareketleri en ağır şekilde cezalandırılmasıdır.

Mehmet Kasım, medrese tahsili görmüş, iyi derece Arapça, Farsca bilen, Yarkent yakınındaki Çıvğan büyük camiinde görev yapan bir imamdır. Aynı zamanda, geniş çevresi olan ve halk tarafından sevilen bir vatanperverdir. Mehmet Kasım, uzun süren tahsil hayatı sebebiyle, özgür dünya ülkeleri hakkında bilgilere sahiptir. Özellikle, Komünist Çin işgalinden önce, babası ile beraber İbrahim Hacim adlı bir çiftçinin sohbetlerinde, Osmanlı İmparatorluğu ve İstanbul hakkında çeşitli bilgiler almıştı. Bahsedilen İbrahim Hacim, Komünist Çin işgalinden önce, Yarkent yakınlarında geniş toprakları olan zengin bir çiftçi iken, 1900'lü yılların başında hacca gitmiştir. Çarlık dönemindeki, Rusya'nın başkenti Moskova'yı görmüş, bunun yanında Çarlık Rusya'sının idaresi altında bulunan Türk şehirlerini gezmiştir. Özellikle İbrahim Hacim'i etkileyen, I. Dünya Savaşı öncesinde ziyaret ettiği, Osmanlı İmparatorluğunun payi tahtı, İstanbul'dur. İbrahim Hacim, bir kaç hafta

İstanbul'da kalmış, Osmanlı İmparatorluğunun büyüklüğü ve dünya siyasetindeki etkisini görmüştür. İbrahim Hacim, Doğu Türkistan'a döndükten sonra, seyahatleri sırasındaki izlenimlerini gizli toplantılarla halka anlatmıştır. Fergane, Oş, Nemengan, Semerkant, Buhara gibi Rus işgali altındaki Türk illerindeki durumu incelemiş, durumlar hakkında Doğu Türkistan aydınlarına fikirler vermiştir. Osmanlı İmparatorluğu içindeki Kars, Erzurum gibi şehirler özellikle İstanbul hakkında anlattıkları, Doğu Türkistan halkı üzerinde büyük etki yapmıştır. İbrahim Hacim'in anlattığı Sultan Ahmet Meydanındaki mehter gösterileri ve asker talimleri Mehmet Kasım'ın hafızasında silinmeyecek izler bırakmıştır.

Eski sınıf arkadaşının Mehmet Kasım'a verdiği gazete, Komünist Çin hükümetinin resmi yayın organı olan Resmi gazetedir ve sadece Çin'li üst düzey yöneticilerin eline geçebilmektedir. Burada, Mehmet Kasım'ın komünist sempaticizani olduğunu bildiği arkadaşının, resmi gazeteyi nasıl elde ettiği bilinmemektedir.

Mehmet Kasım, gazeteyi okuduğunda, 1959 yılında Ağustos ayında, Çin diktatörü Mao ile Afganistan başvekili Muhammed Davut Şah arasında imzalanan, geniş kapsamlı bir antlaşmanın yayınlandığını görür. Bu anlaşmaya göre; iki ülke ekonomik ticari, kültürel ve siyasi yönden birbirleri ile yakın ilişkileri kurmayı amaçlamaktadır. Fakat, Mehmet Ka-

sım'ın ilgisini çeken ve pek çok Doğu Türkistan'lının kaderini direk olarak etkileyen; sınırların karşılıklı olarak açılmasını öngören maddedir.

Antlaşmayı okuduktan sonra; Mehmet Kasım'da, bu maddeden yararlanarak, Doğu Türkistan'ın bulunduğu zor durumu özgür dünyaya anlatmak için Afganistan'a hicret etme düşüncesi doğar. Bu amaçla ilk önce Gafur Hacim (Gafur Aydın) ile konuşmak ihtiyacı hissederek. Abdul Gafur Kerim'in amcası tacirdir ve Komünist Çin işgalinden önce Pamir yaylasında yaşayan Kırgızlar ile ticaret yapmıştır. A. Gafur Kerim'de amcası ile beraber bir çok kez Pamir Yaylasına gitmiş, yollar ve ulaşım hakkında bilgi sahibi olmuştur. Mehmet Kasım, güvendiği bir insan olan A. Gafur Kerim'e anlaşmadan bahseder. Böyle bir yolculuğun yapılabilirliği hakkında fikir alışverişinde bulunur. A. Gafur Kerim'in olumlu yaklaşması üzerine, bir akşam beraber Yakup Hacim'in evine giderler. Ortak bir karara varıldıktan sonra, antlaşma hakkında bilgi almak için, Afganistan'ın Pekin büyükelçiliğine mektup yazarlar. Yazılan mektubun cevabı yaklaşık 1 aylık süre zarfında ellerine ulaşır. Afganistan Büyükelçisi antlaşmayı doğrulamıştır ve Afganistan'a göç etmek isteyenlerin bir dilekçe ile büyükelçiliğe başvurmaları gerektiğini bildirir.

Antlaşmanın doğrulanması ve şartların öğrenilmesinden sonra çok gizli bir şekilde hazırlıklar başlar. Müslüman Türk

halkı gündüzler kamplarda çalıştırıldığı için, antlaşmanın anlatılması ve insanların fikrinin alınması amacıyla akşamları ev ziyaretlerine gidilir. Komünist Çin hükümetinin bu çalışmalardan haberdar olmaması gerekmektedir. Aksi takdirde çalışmalarını engelleyebilirdi. İmam olan Mehmet Kerim'in çevresi genişti ve pek çok kişi ile ülkenin kötü durumu hakkında fikir alışverişinde bulunuyordu. Bu nedenle ilk önce, bu şekilde güvenilir tanıdıklara bilgi ulaştırıldı. Bu doğrultuda ilk önce, Sabık Ahun'un evine gidildi. Sabık Ahun'un öğretmenlik yaptığı dönemde, öğrencilere Türkiye'den, Kurtuluş Savaşından, Mareşal Fevzi Çakmak Paşa'dan ve M. Kemal Atatürk'ten bahsettiği için tutuklanmış ve 1 yıldır hapiste yatmakta idi. Bu nedenle Sabık Hacim'in gıyabında Afganistan Büyükelçiliğine mektup yazılır. Bu mektubtan kısa bir süre sonra da Sabık Hacim serbest bırakılır ve çalışmalara katılır.

Mehmet Kasım, hatıralarını anlatırken, Yarkent yakınındaki Oduösten de yaşayan Mir Ahmet Nur Mehmetoğlu (M. Ahmet Göktürk) evine gidişlerinden bahseder. Ev sahibi olan Mir Ahmet Nur Mehmetoğlu zengin olmak suçundan 1 sene hapistedir. (Komünist Çin Hükümeti, Doğu Türkistan'ı işgal ettikten sonra, halkı sınıflara ayırmış, zengin olmayı suç olarak değerlendirmiştir. Bu nedenle zengin kişiler, arazi ve toprak sahipleri tutuklanmış, mülklerinde el konmuştur) Konunun açıklanmasından sonra, hane halkı olan A. Gafur Ahmet, (ilk olarak geçen Gafur Kerim ile ilgisi yoktur) Yolbars Nur Mehmet, Seyit Nisa Hanım (İsahan Törem Kızı) ve Ayşe Ha-

nım (İlâcim Kızı) dilekçe yazmaya razı oldular. Bu dört kişi ve tutuklu bulunan Mir Ahmet Hacim için dilekçeler yazılır. Bu arada Seyit Nisa Hanım, misafirleri için umaç (mısır unundan yapılan bir tür çorba) hazırlar. Ev sahibinin misafirlerine sunabileceği tek şey budur. Çünkü, bütün ihtiyaç maddeleri karneye bağlıdır ve ayda bir kere, cuzi miktarda dağıtılmaktadır. Dağıtılan erzakta, hane halkının ihtiyaçlarını bile karşılamamaktadır. Bu nedenle, Seyit Nisa Hanım, misafirlerine umaç ikram etmekle, büyük bir fedakarlık yapmıştır. Aynı zamanda da Türk misafirperverliğinin bir örneğini vermiştir.

Dilekçeler yazılır, fakat hane halkı dilekçeleri postaya vermeye cesaret edemezler. Çünkü, halk, uygulanan ağır cezalar yönünden herşeyden tedirgin olur hale gelmiştir. En ufak bir şekilde işgalcilerin gözüne batmaktan, şüpheli biri olmaktan çekinmektedir. Aynı zamanda, böyle uzun bir yolculuk için, Komünist Çin hükümetine güvenilmeyeceği kanaati hakimdir. Bu nedenle yazılan dilekçeleri A. Gafur Ahmet ve Mehmet Kasım postaya verir. Çalışmalar, akşamları gizli olarak yapıldığı için pek verimli olmuyordu. Gizlilik nedeniyle, anlaşma ve çalışmalar, yalnızca Mehmet Kasım'ın tanıdığı kişilere ve onların yakın akrabalarına ulaşabiliyordu. Mehmet Kasım, bir gün Afganistan büyükelçiliğinden gelen mektubu okurken, polisler tarafından yakalanıp Reste karakoluna götürülür. Mehmet Kasım'a, çalışmalarının anlamsız olduğunu, bunun bir işe yaramayacağını söylerler. Bütün dilekçelerin Af-

ganistan hükümeti tarafından kabul edilmesi durumunda bile, hiç kimsenin cesaret edemeyeceğini ima ederler. Hatta anne babasının bile kendisine inanmayacağını, göçe razı olmayacaklarını söylerler. Mehmet Kasım'da, okun artık yaddan çıktığını düşünerek: "Eğer sağ kolum bana karşı gelir, gelmem derse, bilinki sağ kolumu keserim" cevabını verir. Böyle bir cevaptan sonra, polisler Mehmet Kasım'ı tartaklar ve serbest bırakırlar. Bu durumda, işgalcilerin niçin böyle bir tutum içine girdikleri ve Mehmet Kasım gibi aktif bir kişiyi neden serbest bıraktıkları düşünülebilir. Bunun sebebi, Afganistan Büyükelçiliğiyle yakın ilişkide bulunan bir kişinin tutuklanmasının, kurulmaya çalışılan Afganistan ile Çin hükümeti arasındaki yakınlaşmaya zarar verebileceği düşüncesi olabilir. Çin hükümeti bu olayda sadece gözdağı vermeye çalışmış, ama başarılı olamamıştır. İşgalcilerin düşündüklerinin aksine, hazırlıkların yapılması açısından olmuştur.

Bu olay yapılan çalışmalardan Komünist Çin Hükümetinin haberdar olduğunu ortaya koymuştur. Bu nedenle, artık gizli olarak çalışmanın bir anlamı kalmamıştır. Çalışmalar hız kazanmış ve açık olarak hicret hazırlıkları yapılmaya başlanmıştır. Mehmet Kasım'ın polisler tarafından götürülmeden önce okumakta olduğu mektupta, dilekçelerin ihtiva etmesi gerektiği konular ve kabul edilme şartlarının neler olduğu açıklanmaktadır. Bu dilekçenin aslı ve Türkçe tercümesi belge olarak aşağıda sunulmuştur.

Afganistan'ın Pekin Büyükelçiliği'nden Mehmet Karim'e (Cantürk) Gelen Mektup

Aziz Kardeşim Muhterem

Kasım oğlu Muhammed bütün gönderdiğiniz mektuplar Büyük Elçiliğimize gelmiştir. Bildiğiniz gibi kendini Afgan tabiyeti sayan şahısları Afganistana gidebilmeleri için büyük elçiliğimize sizin vasıtanızla kendi dileklerini göndersinler. Bundan sonra elçiliğimize gönderilecek dilekçelerin sonuna aşağıdaki hususlar dikkat edilerek yazılsın ki elçiliğimiz o şahısların Afganistana gidebilmelerini çabuklaştırabilisin.

- 1- İsim
- 2- Baba ismi ve büyükbaba ismi
- 3- Onların hangi yol ve ne maksatla Sincan'a geldiği
- 4- Pasaport veya Afgan Tabiyeti tezkiresinin tarih ve numarası, hangi alakadar veya mahalli hükümetten alındığı
- 5- Afganistan'daki ikametgahları
- 6- Yarkent'deki ikametgahları Çin'ce olarak zarf üzerine yazılsın ki sefaret onlara çabuk verebilsin. Ve elçiliğimiz Afganistan merkezi makamlarına bilgi verebilsin. Ve bazı şahıslara form gönderilmiş idi halen cevap gelmedi lütfen onlara ihtiar edin ki ne kadar o formlar bize çabuk yetişirse işleri çabuk icraata konacaktır. İşte bu mektupla 2 Adet form gönderildi biri Mehmet Sıddıkoğlu Haşima biri İsaoğlu Muhammed'e bu formları doldurup acele Elçiliğimize gönderiniz. Dikkat buyurun ki bundan sonra Afganistan Tabiyeti olup Afganistan gitmek isteyenlerin yukarıdaki hususları tefsili izahlı yazarak Elçiliğimize haber veriniz ihtiramla başkatiip

Abdulazim
İmza

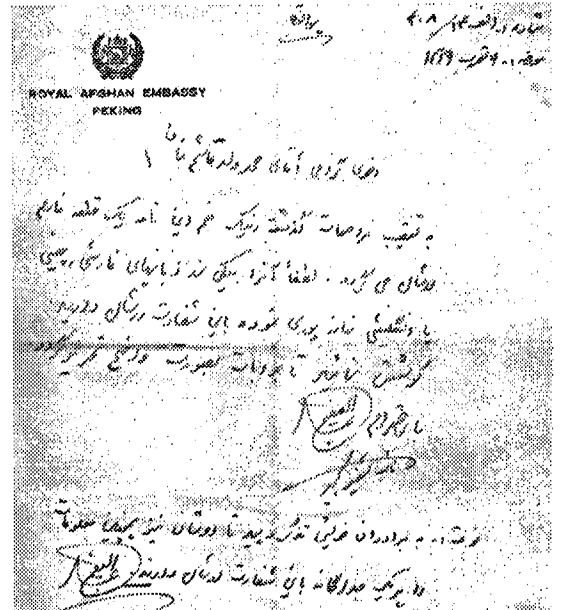
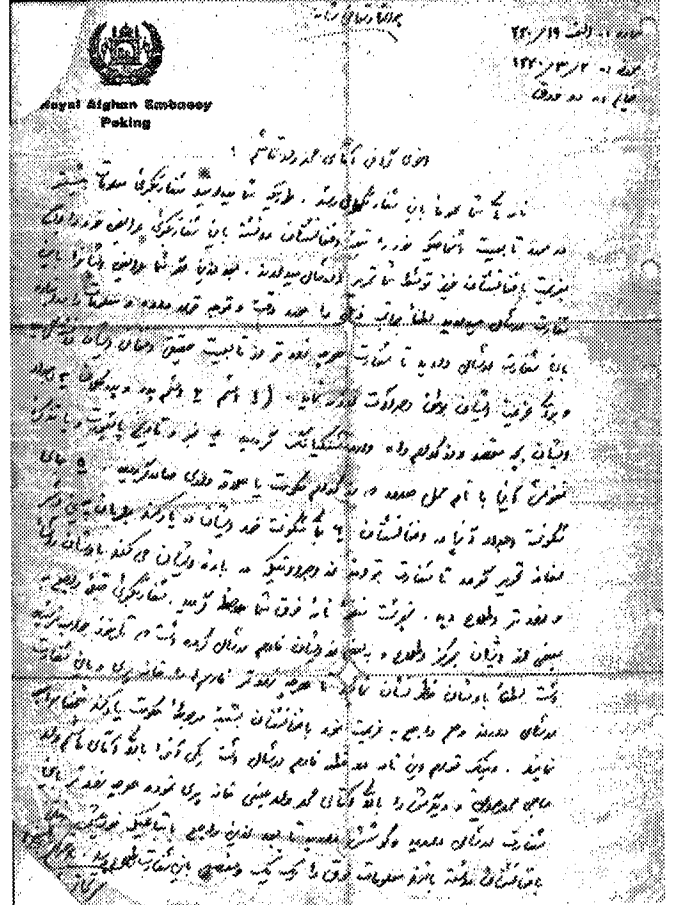
Aziz Kardeşim,

Müracaatlarınıza mütaakib bu mektubla ek olarak bir kıta formu gönderilmiştir. Lütfen Çince yada İngilizce yada Farsça doldurarak elçiliğimize gönderin.

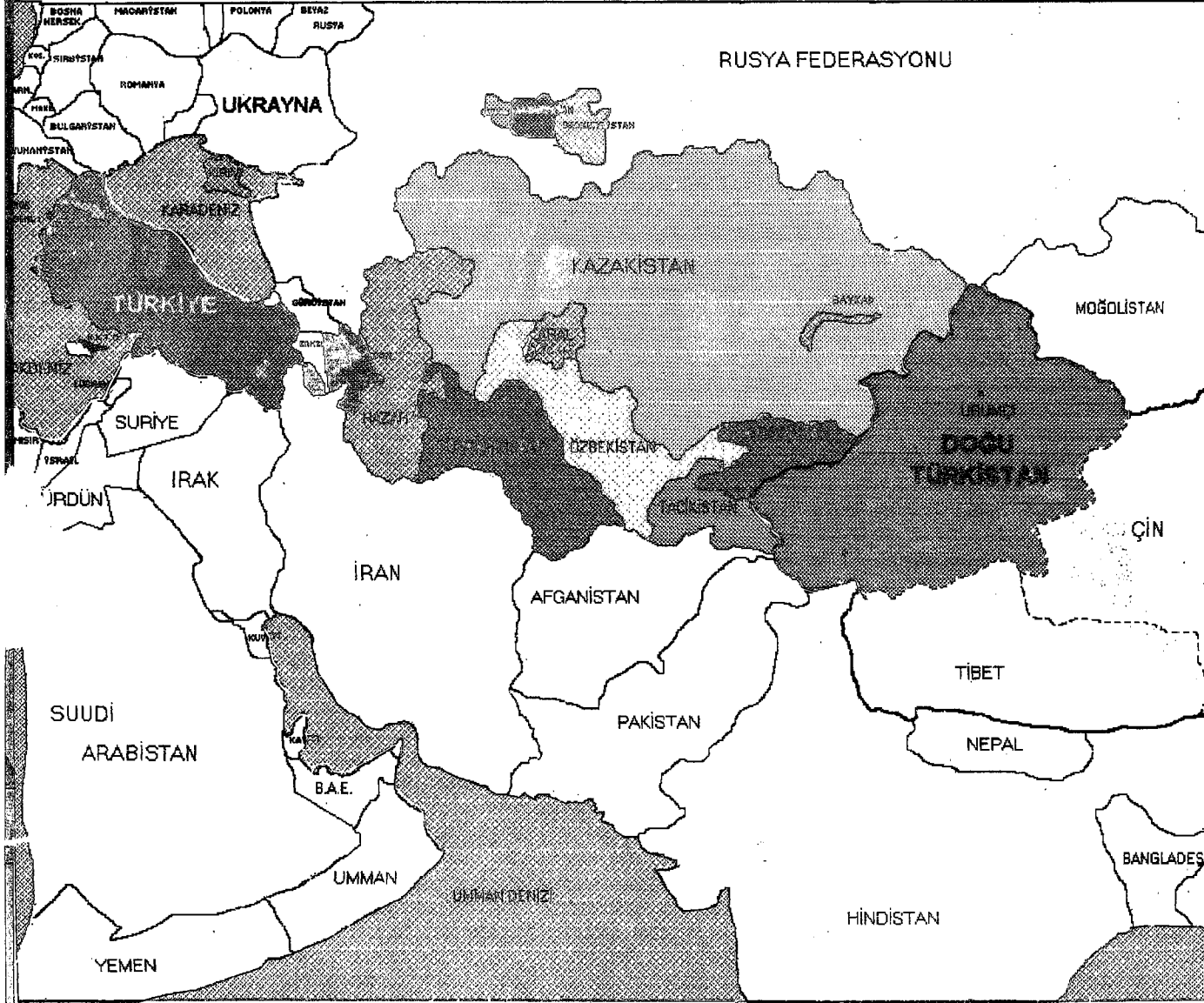
Titizlik gösterin ki cevaplar acil ve açık dizilsin. Hürmetle Büyükelçi vekili
Abdulazim

Not: Biraderlerinize hatırlatın ki onlarda ayrı-ayrı elçiliğimize malumat göndersinler

Abdulazim
İmza

ESİR DOĞU TÜRKİSTAN ÇİN İŞGALİNDE

1.828.418 km²
(Türkiye'mizin yaklaşık 2.5 katı)
yüzölçümü ile 35 milyon müslümanın yaşadığı
bir Türk Yurdu'dur.

GÖK BAYRAK

DOĞU TÜRKİSTAN KÜLTÜR VE DAYANIŞMA DERNEĞİ YAYINDIR

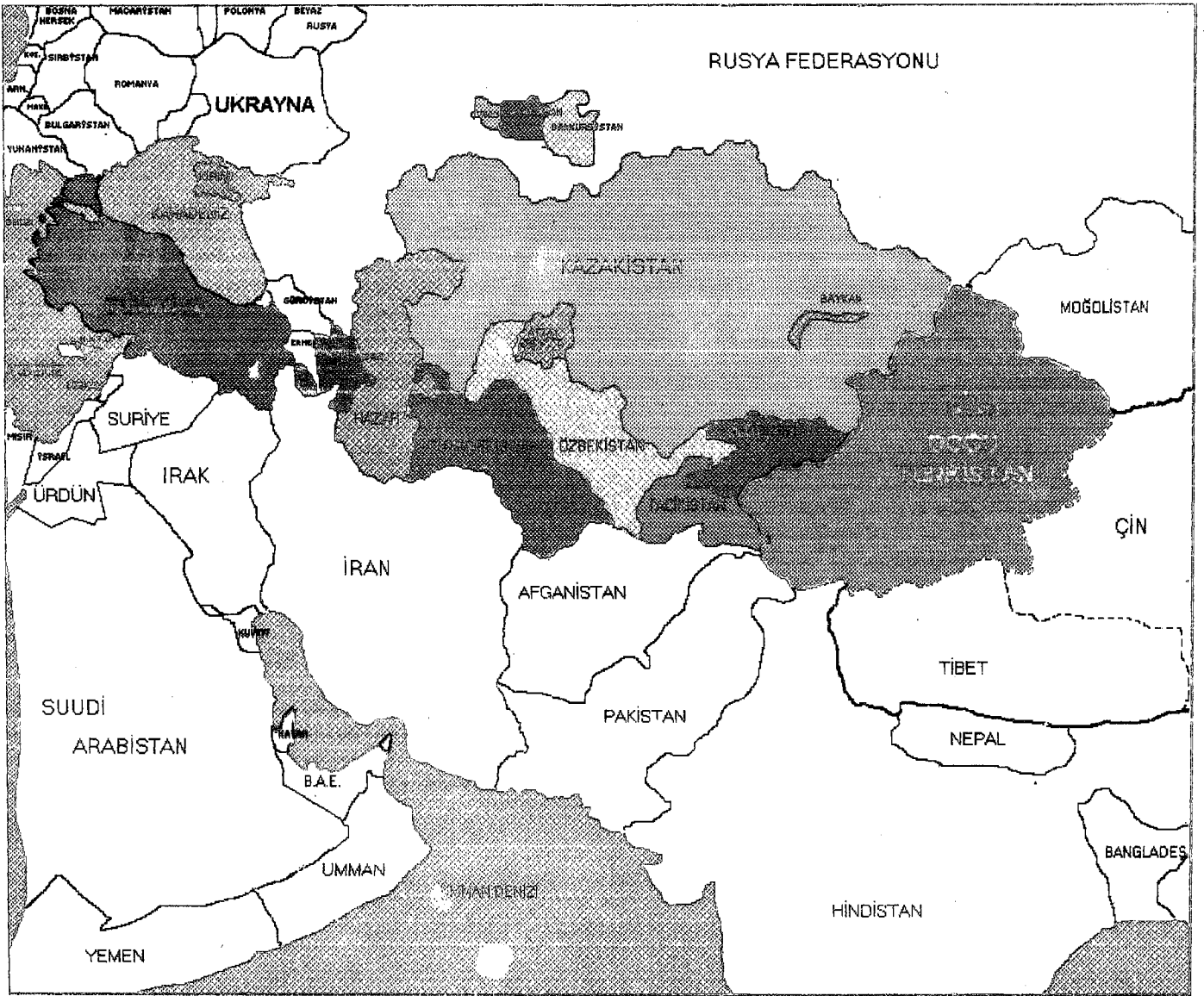

OCAK 1994

CİLT : 1 SAYI: 1

İKİ AYLIK FİKİR VE KÜLTÜR DERGİSİ

FİYATI: 15.000 TL

“Bayrakları, bayrak yapan üstündeki kandır,
Toprak, eğer uğrunda ölen varsa vatandır.”

Mithat Cemal Kuntay

TÜRKİSTAN ÖZLEMİ

Aziz vatan, Türk ocağı Türkistan
Ecdadımın diyarını özledim.
Zaferlerim çağlarında karargâh,
Tarihi Türk menşeyini özledim.

İlâhi bir ilhâm gelip semadan,
Sultan Satuk Buğra Han'a ovadan
İslam'a gir, başla iş bu yuvadan,
Muhatabı hakanımı özledim.

Türk sancağı maneviyat edindi,
Bütün millet, İslam ile yetindi.
Cehalet ve küfür, zulmet gidindi
Nurda yatan ecdadımı özledim.

Tahsis etmek gerekirse özeti,
İstiklâli şiar etmiş rozeti.
Milli refah tesis etmek niyeti,
Abdulkadir Mevlani'mi özledim.

Molla Sabit sebatlıydı yolunda,
Kur'an ile silah vardı kolunda,
Kurtuluşa canın verdi yolunda,
Yurda kurban, Ellami'mi özledim.

Üzerine zulmet çöken diyarım,
Kurtarmaya imanlıdır kararım,
Kurtulursan, ben bir görsem ne halin
Özgürsüze özgürlüğü özledim.

Şehitleri sayar isem baş şehit,
Şahi Mansur Abdullahan bir yiğit.
Baş komutan, silahlı bir mücahit,
Yeni Hisar mezarımı özledim.

Aydın, alim Abdulkadir Saidi,
Fıkıh , hadis, tefsir, kelam edibi
Hürriyete aşık kalbi selimi
İftiharım, üstadımı özledim.

Ümitliyim, birgün güneş doğacak
Masum kanla düşmanları boğacak.
Seddi Çin'in gerisine kaçacak ,
Göktürk'lerin devranını özledim.

Mehmet CANTÜRK

**DOĞU TÜRKİSTAN KÜLTÜR VE
DAYANIŞMA DERNEĞİ YAYIN
ORGANIDIR.**

OCAK-1994 CİLT:1 SAYI:1

SAHİBİ
KAYSERİ
DOĞU TÜRKİSTAN
KÜLTÜR ve DAYANIŞMA DERNEĞİ
ADINA
MEHMET CANTÜRK

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
SEYİT ÖMER TÜMTÜRK

YAYIN KURULU
CELALETTİN BATUR
GÜNNUR CENGİZ
SEYİT TÜMTÜRK
ABDULSAMET İLKTÜRK
EBUBEKİR TÜRKSOY
GALİP BATUHAN

HABER SORUMLUSU
ABDULSAMET İLKTÜRK

İDARE YERİ
DOĞU TÜRKİSTAN
KÜLTÜR ve DAYANIŞMA DERNEĞİ
KAYSERİ

YAZIŞMA ADRESİ
HOCA AHMET YESEVİ MAH.
TÜRKİSTAN EVLERİ
44. SOK. NO:28/A
38090 KOCASINAN/KAYSERİ
TEL/FAX:(352) 339 39 65

BASKI

YILLIK ABONE:
YURT İÇİ : 90.000
ALMANYA : 20 D.M.
DİĞER : 10 \$

Yayınlanan yazıların sorumluluğu
yazarlarına aittir. Gönderilen yazılar
yayınlansın veya yayınlanmasın iade
edilmez. İsim zikredilmeden iktibas
edilemez.

İÇİNDEKİLER

- BAŞYAZI
Yayın Kurulu..... 2
- BAKIŞ
Doğu Türkistan
Günnur CENGİZ 3
- ŞİİR
Güzel Türkistan 4
- YORUM
Mavi Kardelen
M. Emin BATUR 5
- KÜLTÜR
Doğu Türkistan'da Yaşanmış Dinler
Celalettin BATUR 6
- YORUM
Düşmanı Tanımak
Seyit TÜMTÜRK 8
- HABERLER
Abdulsamet İLKTÜRK 10
- TARİH
Şark-ı Türkistan Tarihi
S. Ömer TÜMTÜRK 12
- HİCRET
Hicreti Hazırlayan Sebepler
Ebubekir TÜRKSOY 14
- ŞİİR
İz
Abdurrahim ÖTKÜR 16

HABERLER

1. Protesto
2. Doğu Türkistan'da Ayaklanma
3. 60. Yıldönümü
4. Şehitler İçin Mevlid-i Şerif

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Aziz vatanımız Doğu Türkistan'dan ayrılışımızın 33. yılında istiklal mücadelemiz yolunda büyük eksikliğini duyduğumuz yayın organı boşluğunu, adını bayrağımızdan alan "GÖK BAYRAK" adlı dergimizle doldurmanın buruk sevicini yaşıyoruz.

1961 yılında önce Afganistan, daha sonra 1965 yılında Türkiye'ye gelen biz Kayseri'de yerleşik Doğu Türkistan'lılar olarak 1965 yılından bu yana mukaddes davamız yolunda yılmaksızın mücadele ettik. Çeşitli tarihlerde kurmuş olduğumuz dernekler, önemli gün ve gecelerde düzenlediğimiz etkinlikler ile davamızı anlatmaya çalıştık. En son olarak 1989 yılında kurmuş olduğumuz "Doğu Türkistan Kültür ve Dayanışma Derneği" ile mücadelemize devam ediyoruz.

Günümüzde Çin, 1 milyar 200 milyonu aşan nüfusu ile batılı kapitalist devletler için büyük bir pazar, sahip olduğu yüksek teknolojik silahlarla caydırıcı bir güç, Birleşmiş Milletler'de alınan kararları veto yetkisi olan beş devletten biri ve dünya siyasetine büyük ölçüde yön veren siyasi bir otoritedir. Bu sebeplerden dolayı dünya devletleri, başta Doğu Türkistan olmak üzere Çin'in bünyesinde bulundurduğu 5 özerk bölge, 69 özerk yönetim ve 56 azınlık millete karşı güttüğü asimilasyon ve yok etme politikasına karşı göz yummakta, olup bitenlere karşı adeta seyirci kalmaktadır. Aynı dünya devletleri Bosna Hersek, Azerbaycan, Filistin Keşmir ve dünyanın muhtelif yerlerinde Müslüman ve Türklere reva görülen zulüm ve işkencelere karşı çifte standart politikalar uygulamaktadır.

Temel insan haklarının "İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi" ile teminat altına alındığı ve kayıtsız şartsız hürriyetin insanların vazgeçilmez ve en temel hakları olarak kabul edildiği günümüzde, bütün bu olup bitenlere seyirci kalmak, din ve kan bağımız olması hasebiyle yalnız bizlerin değil, insan olmamız hasebiyle bütün insanlığın ayıbı ve yüz karasıdır.

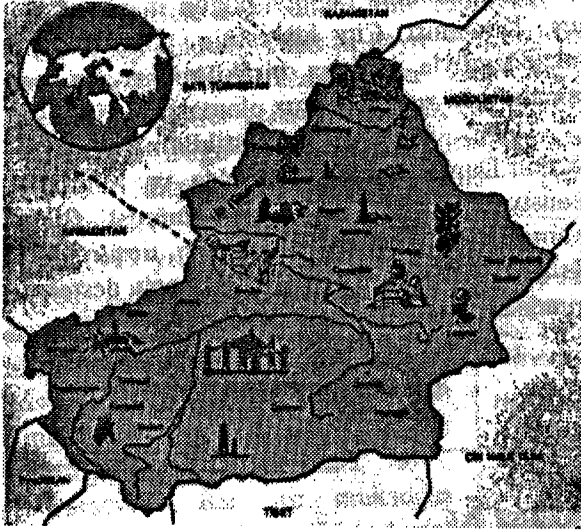
"Gök Bayrak", Doğu Türkistan'da komünist Çin ve dünyanın muhtelif bölgelerinde küfür zulmü altında ezilen bağımsızlık ve hürriyetleri için mücadele eden kardeşlerimizin sesi olacaktır.

YAYIN KURULU

DOĞU TÜRKİSTAN

Günnur CENGİZ

Günümüzde Türkistan denilince, sadece Rusların esaretinden kurtulan Batı Türkistan anlaşılıyor. Doğu Türkistan ise tarihte bütün dünya Türk'lüğünün ve medeniyetinin beşiği olan uluğ Türkistan'ın doğu kısmını teşkil eden bölgedir. Sovyetler Birliğinin dağılmasından sonra Türk ve dünya kamu oyundaki genel kanaat, esarete hiçbir Türk yurdunun kalmadığı yönündedir.

Peki Ya Doğu Türkistan?

1.828.418 km2 lik (Türkiye'mizin yaklaşık iki buçuk katı) yüzölçümü, takriben 35 milyon müslüman Türk'ün yaşadığı, güneyinde Pakistan, Hindistan, Keşmir, güneybatısında, Afganistan; batısında Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan; kuzeyinde Sibiry, kuzey batısında Çin ve Moğolistan'ın bulunduğu Doğu Türkistan'ın halen Çin esareti altında bulunduğunu biliyor musunuz?

Doğu Türkistan'da, 5 yerde uranyum, 5 yerde volfram, 13 yerde kurşun, 50 yerde kömür, 2 yerde civa, 6 yerde amonyak bulunduğu bilinmektedir. Doğu Türkistan'ın altın rezervi takriben 18.500.000 ton, petrol rezervleri ise 160 milyar ton olarak tesbit edilmiştir. Doğu Türkistan'ın petrol rezervleri İran ve Irak'ta-

ki rezervlerin toplamından 10 kat fazladır.

Doğu Türkistan'da, narenciye hariç Anadolu'da yetişmekte olan mahsüllerin hepsi yetişmektedir. Pamuk ziraatı, Kaşgar ve Turfan ovalarında yetişen mahsüller ülke ekonomisinde önemli yer tutar. Türkiye'mizde kullanılan "Turfan'da sebze" deyimi, kış aylarında da ziraat yapılabilen Turfan vilayetinden kaynaklanmaktadır.

Doğu Türkistan, Türklerin ana yurdudur. Türk destanlarının, Türk mitolojisinin, Dedem korkut hikayelerinin ülkesidir. Bu ecdat yadigarı vatan, tarihte bir çok Türk devlet ve imparatorluklarına yurt olmuş, meşhur İpek Yolu'nun üzerinde bulunması, doğu ile batı arasında çeşitli dinlerin ve medeniyetlerin bulunduğu bir bölge olmasından dolayı her devirde önemini muhafaza etmiştir. Çin'lilerin batıya karşı bütün akınlarını durdurarak, Türk ve İslam dünyasına büyük hizmetlerde bulunmuştur. Doğu Türkistan Türk'leri, Karahanlılar devrinde kendi istekleri ile İslâm dinini kabul etmiş, İslamiyet'in Asya kıtasında yayılmasına, yeyrleşmesine ve yaşamasına büyük çapta hizmet etmişlerdir. Doğu Türkistan Türk'leri Türk dilinin ve edebiyatının en güzel örneklerini vererek, Türk edebiyatına çok önemli hizmetlerde bulunmuşlardır. Tarihi Kaşgar şehri, İslâmiyetin meşhur merkezlerinden biri haline gelmiş ve küçük Buhara namı ile ün salmıştır. Doğu Türkistan'ına yetiştirmiş olduğu Kaşgarlı Mahmut, Doğu Türkistan'ın Kaşgar, Yusuf Has Hacıp Balasagun şehirlerinde doğup büyümüş, Türk edebiyatçılarından. Bu mümtaz şahsiyetlerin Türk edebiyatına kazandırmış oldukları Divan-ı Lügat-it Türk ve Kutadgu Bilig

**1.828.418 km2 lik
(Türkiye'mizin
yaklaşık 2.5 katı)
yüzölçümü,
takriben 35 milyon
müslümanın
yaşadığı bir
Müslüman-Türk
yurdudur**

gibi değerli eserler Türk edebiyatının temel kaynaklarını teşkil etmektedir. Bugün Doğu Türkistan'da genel olarak konuşulan dil, Çağatay Türkçesinin bir kolu olan Uygur Türkçesidir. Orta Asya'da ve Anadolu'da yaşayan Türk'ler; konuştukları dillerin, Türkçe'nin değişik lehçeleri olması dolayısıyla birbirleriyle rahatça anlaşabilirler. Bu durumdan rahatsız olan Sovyet Rusya Türk Cumhuriyetleri arasındaki alfabe birliğini bozmak için bu ülkelerde farklı alfabeler kullanılmasını zorunlu kılmıştır. Aynı sebepten yola çıkan Komünist Çin'de Doğu Türkistan'da aynı politikayı uygulamaya çalışmış, fakat bunda muvaffak olamamıştır. Son ikiyüz seneden beri beş defa Çin istilasına maruz kalan Doğu Türkistan Türkleri, 58 defa Çin hakimiyetine karşı silaha sarıldılar. Doğu Türkistan Çin esaretinde aldığı bu devirlerde dünya müstemlekeler tarihinde hiç bir esir milletin maruz kalmadığı derecede ağır zulüm ve işkencelere maruz kaldı. Fakat bu esaret devirlerinin hiç birisi bu günkü kızıl Çin esareti kadar vahim ve zelil olmamıştır. Zira Kızıl Çin, halen Doğu Türkistan'da uyguladığı terör rejimi ve insanlık dışı faaliyeti ile bu memlekette yaşayan 35 milyon Türk'ü Çin potasında günden güne daha fazla eriterek Çin'lileştirmek ve tamamıyla asimile ve imha ederek şanlı tarihi varlığına bir an evvel son vermek çabasındadır.

Durumun bu vahametine rağmen Türk İslam Alemi ve hür dünya maalesef Doğu Türkistan'ın bu günkü durumundan ve bu güzel Türk yurdundan habersizdir. 2 milyon km²'ye yaklaşan bir vatan üzerinde yaşayan 35 milyonluk bir müslüman Türk nüfusunun tamamen imhasına yönelik, doğum kontrol uygulamaları ve kültürel asimilasyon çalışmaları, insanlık onur ve haysiyetini küçük düşürücü mahiyette olmasına rağmen şimdiye kadar hiç bir devlet, resmi veya özel kuruluş, sadece insan olmak sıfatıyla olsa dahi bu insanlarla alakadar olmamış, adeta bu güzel Türk yurdunda olup bitenlere sırtını dönmüş, görmemezlikten gelmektedir. İnsan haklarına büyük önem verilen günümüzde, dünyanın her hangi bir köşesinde en ufak bir haksızlık, bütün medeni dünyanın tepkisine yol açarken, Doğu Türkistan'a gösterilen vurdumduymazlık büyük bir çelişkidir ve

düşündürücüdür.

Tarihte hiçbir zaman millet ve devlet olmamış, yazılı veya sözlü ne tarihleri nede edebiyatları olmayan insan toplulukları, günümüzde millet olmaktan bahsederken ve birçok Afrika ve Asya kabileleri istiklal bayraklarını topraklarında dalgalandırarak millet ve devlet olma yolunda ilerlerken, tarihte birçok devletler kurmuş olan, köklü bir geçmişi, zengin bir kültür ve tarihi olan Doğu Türkistan bugün hala Çin zulmü altındadır.

Esaretteki Doğu Türkistan haiz olduğu fevkalade önemli yeraltı zenginlikleri, arzettiği stratejik konumuna rağmen bugün maalesef unutulmuş. Komünist Çin idaresinin yönetimi altında mukadderatıyla başbaşa bırakılmıştır. Şu unutulmamalıdır ki zulüm sonsuz olamaz, ve bilinmelidir ki, Doğu Türkistan'ın istiklaline kavuşması yakındır. Dünya devletleri, Asya'da ve tüm dünyada potansiyel bir güç arzeden komünist Çin'e ve şövanist Rusya'ya karşı istikrar unsuru olacak bağımsız ve hür bir Doğu Türkistan'ı desteklemek zorunda kalacaklardır.

Zaman bunu gösterecektir.

GÜZEL TÜRKİSTAN

Otları reyhan, daim gülepşan
Havası yahşi, cennetten nişan
Yurdum, mekanım, rahatlık bağım
Tuğulgan cayım, güzel Türkistan

Tuğuldum sende, östüm köksünde
Terbiyelendim, tatlık sütünde
Seni kutkuzuş, seni küldürüş
Vijdani kerzim, güzel Türkistan.

Sen için kançı cefalar çeksem
İşlep yolunda dünyadan köçsem
Hür azad bolsan, seni bir körsem
Şudur muradım, güzel Türkistan.

Kindikim, kanım, senge tökelgen
Mihriban anam, sende kömülgen
Seni kutkuzuş, seni küldürüş
Vijdani kerzim, güzel Türkistan.

MAVİ KARDELEN

Mehmet Emin BATUR

Bu yazıya büyük Doğu Türkistan mücahidi, cennetmekan merhum Mehmet Emin Buğra Bey'in şu sözleri ile başlamak istiyorum.

"Vatan için vatandan ayrılmak"

Evet, durup dururken hiç kimse kendi öz vatanını terk eder mi? Hele hele hürriyetini bağlayıcı her hangi bir sebep yokken. Tabii ki hayır. İşte biz, çok eski tarihlerden beri ecdadımızın bağımsızlık uğruna sayısız şehitler vererek mücadele ede geldiği, aziz vatanımız Doğu Türkistan'ın, Türk-İslam ve insanlık düşmanı olan komünist Çin'li müstemlekeçiler tarafından işgal edildiği 1949 yılından sonra muhtelif tarihlerde, hür dünyanın değişik ülkalarına göç ettik. Biz, hicret etmek zorunda kalan muhacerrattaki Doğu Türkistan'lılar, vatanımızdan neden ayrılmak zorunda olduğumuzun bilincindeydik. Tek hedefimiz vardı, oda; herşeyden aziz ve mukaddes bildiğimiz vatanımız Doğu Türkistan'ın Çin'li müstemlekeçilerden kurtarılması için çalışmak.

Bu ulvi maksadımıza ulaşmadan şanslı olanlarımız da hiç şüphesizki, Türk ve İslâm aleminin sarsılmaz kalesi olan aziz Türkiye'mize yerleşenlerdik. Türkiye'ye geldiğimiz günden itibaren sınırsız çehreler, dost eller, davamıza gönülden destek veren insanlarla karşılaştık. Çok şükürki, böylesine insanların her geçen gün sayılarının arttığını görmek bizlerin mücadele azmini arttırmaktadır. Allah aziz Türkiye'mizi ilelebet payidar kılsın.

İslamiyet, vatan, millet ve bağımsızlık gibi konulara soğuk bakan her şeye maddi açıdan yaklaşan yaşamın yalnızca hayatını idame ettirmek olduğunu düşünen kişilere karşı hoş görülü olmak, onlara sıcak bakmak asla mümkün değildir. Doğu Türkistan'lılar camiasında bu zihniyetteki kişilerin mücadele saflarına katılmaları sağlanmalıdır. Kayseri'de yerleşik Doğu Türkistan'lılar olarak 1965 yılından beri aralıksız olarak mukaddes davamızın çizgisinden asla ayrılmadık. Çeşitli tarihlerde kurmuş olduğumuz dernekler vasıtası ile, kanunlar çerçevesinde, faaliyet gösterdik. En önemlisi aynı mahallede bulunmamız nedeni ile Doğu Türkistan örf, adet, gelenek ve göreneklerini büyük ölçüde yaşattık.

En son olarak da 1989 yılında Doğu Türkistan Kültür ve Dayanışma Derneğini kurduk. Kurulduğu günden bu yana Doğu Türkistan davası konusunda elimizden gelen her türlü çabayı sarfettik ve etmeye devam edeceğiz.

Çünkü, burada hemen hemen her dalda yüksek okul mezunu olanlarımızla birlikte sayıları yüzün üzerinde samimi, azimli, inançlı ve gerektiği zaman düşmanın başına çelik bir yumruk gibi inebilen genç bir kadromuz mevcuttur.

Bizler burada "aman Çin hükümetini küstürmeyelim, gücendirmeyelim" politikası ile bir yere varılamayacağına inanan, hedefini tam olarak belirlemiş, kararlı bir toplumuz. Burada hiç kimse en ufak bir maddi menfaat peşinde değildir. Milli ve manevi konularda maddi çıkarların ön plana çıktığı hiç bir çalışmanın samimi olduğuna inanmıyoruz. Önümüzde bizim faaliyet alanımızı daraltan hiç bir engel yoktur.

Yıllardır faaliyetlerimizi perçinleyecek bir yayın organının eksikliğini daima hissediyorduk, sonunda, bu boşluğu da karlara ve şiddetli soğuklara benzettiğimiz tüm imkansızlıkların ortasından adeta bir kardelen çiçeği gibi fıskırarak çıkan "GÖK BAYRAK" adlı dergimiz ile doldurmuş bulunuyoruz. İnşallah, bu dergimiz ve faaliyetlerimiz, bütün dünyadaki Doğu Türkistan'lılarımızın ve dolayısıyla, milli ve manevi değerlere önem veren herkesin hislerine tercüman olacaktır.

Bizlere bu mücadele ruhunu aşılaman, merhum Mehmet Emin BUĞRA bey başta olmak üzere, geçmişte Doğu Türkistan'ın istiklali uğrunda canlarını feda eden büyüklerimizi rahmetle anarken, halen bizlere desteklerini devam ettirmekte olan İsa Yusuf ALPTEKİN beye ve bu yüce davaya maddi ve manevi katkılarda bulunmakta olanlara kalbi şükranlarımızı sunmayı bir borç biliriz.

Yazıma merhum Necip Fazıl Kısakürek'in şu mısraları ile son veriyorum.

**"Surda bir gedik açtık
Mukaddesmi mukaddes
Artık ey kahpe rüzgar
Ne yandan esersen es"**

DOĞU TÜRKİSTAN'DA YAŞANMIŞ DİNLER

Celalettin BATUR

Dünya Türk'lüğünün ana yurdu olan Doğu Türkistan, Orta Asya'nın merkezinde yer alan, yalnız Türk İslam alemi için değil, tüm dünya için kültür ve medeniyetin kaynağı olmuş bir Türk İslâm ülkesidir.

Doğu Türkistan'a 1759 yılından itibaren başlayan Çini istila hareketlerinin sonuncusu 1949 yılında, hür dünyanın gözleri önünde komünist Çin ordusunun Doğu Türkistan'a girmesi ile başlamıştır. Dünyada eşine rastlanmamış zulüm, işkence ve asimile hareketlerinin yapıldığı Doğu Türkistan'da Uygur (nüfusunun çoğunluğunun teşkil eder. Kazak, Özbek, Kırgız, Tatar olmak üzere 35 milyon müslüman-Türk yaşamaktadır. Hürriyet ve istiklaline düşkün olan Doğu Türkistan Türk'leri 3 defa istiklaline kavuşmuş, kısa bir müddet içinde olsa tam müstakil devlet kurmuş Gök Bayrak'tan Albayrak'a selam göndermiş. 21. yüzyıla girmek üzere olduğumuz şu günlerde esaret altında bulunmasına, insan aklının almayacağı zulü ve işkenceye maruz kalmasına rağmen, Doğu Türkistan halkı din, dil, örf, adet, gelenek ve göreneklerinden birşey kaybetmemiş. Allah'a olan inancı ve sarsılmaz imanı ile Çin'li işgalcilere karşı direnmeye devam etmektedir. İnşallah elinizde bulunan bu mütevazi yayın organımız Gök Bayrak ile Kayseri'de bulunan Doğu Türkistan'lılar olarak her sayımızda Doğu Türkistan'ın dünyaya rehber olmuş kültür ve medeniyet zenginliklerinden bahsetmeye devam edeceğiz.

DOĞU TÜRKİSTAN'DA YAŞANMIŞ DİNLER VE İSLAMİYET'E GEÇİŞ

Diğer dünya milletleri gibi Doğu Türkistan'lı Türk'lerin de İslâmiyet'i kabul etmelerinden önce inandıkları ve yaşadıkları bir çok din olmuştur. Bu dinler, bütün Türk boylarının zaman zaman inandıkları ve benimsedikleri dinlerdir. Türk'lerin İslâm'ı kabul etmeden önce yaşamış oldukları yer ve boy sınırları içinde inanmış olduğu dinlerin başında "KÖK TENGRİ" yani Gök Tanrı dini gelmektedir. Bunun dışında, "Şamanizm", "Budizm" ve "Mani-Kült" dinlerinin yanısıra "Zerdüşlük", "Hıristiyanlık" ve "Musevilik" dinlerinin de bazı Türk boy ve oymaklarında yayıldığı bilinmektedir.

KÖK TENGRİ DİNİ:

Türk boylarının toplu olarak çoğunlukla

inanmış oldukları bir din olmasıyla önem taşır. Gök tanrı dininin, peygamberleri, kutsal kitabı, mabedi, düzenlenmiş ibadeti ve rahibi yoktur. Tek tanrısı vardır. Gök, toprak ve su kutsaldır.

ŞAMANİZM:

Tarihi araştırmalara bakılırsa aslında "Şaman" diye bir din olmadığı halde batılı Türkologlar şaman dini yahut şamanizm diye ifade edilen bir dinin üzerinde duruyorlar. Gerçek şudurki; Orta Asya'da yaşayan bütün ırk ve kavimlerin inançlarını, bu isim yani şamanizm adıyla tanımlayarak tek bir inançta birleştiren batılı bir çok Türkologun, bu hiç bir gerçeğe dayanmayan yakıştırmasının ne derece yanlış olduğu dinleri, bilhassa Gök Tanrı dinini incelediğimizde, ortaya çıkacaktır.

MANİ DİNİ:

Maniheizm, İran menşeli olup, aydınlıkla karanlığın, iyilikle kötülüğün, varlıkla yokluğun mücadelesinden doğan bir inançtır. Mani dinine inananlar günde bir defa, akşamları yemek yerler. Et, süt, yumurta gibi hayvani gıdalar yasaktır.

BUDİZM:

Budizm'in hayat hikayesi ancak efsanelerle süslenerek bize ulaştırılabilmıştır. Budha doktrininde önemli olan son nokta, Budha'nın tanrı olarak ele alınmamasıdır. O, hiç kimse ile kıyaslanmayan bir kahramandır, "İnsanların aslanıdır". Burda şunu ayrıca kaydetmek gerekir ki, İslâmiyet'ten önceki bazı Türk boylarının inanmış oldukları Budizm dini, şimdi Çin'de ve Japonya'da mevcut bulunan Budizm'den temelde çok farklıdır. Türk'lerin inanmış oldukları Budizm'in esasları Türk'lerin Gök Tanrı inançlarına daha yakındır.

ZERDÜŞT DİNİ:

Zerdüşlük, ateşpereslik inancıdır. Çok az sayıda Türk boyu bu dine inanmış ise de, Türk toplumu arasında yaygın hale gelememiştir.

Uygur Türk'leri, Türk'lerin eski dini olan Gök Tanrı dininden sonra, Budha ve Mani dinlerine inanmışlardır. Türk'lerin Budha dini ile temasları M.Ö. 2. yüzyıla kadar inmektedir. Hun'larla Gök Türk'ler arasında Budha dini yayılırken Uygurlar arasında da revaç bulmuştur. Uygur'lar M.S. 762 yılından sora Mani dinine

inanmışlardır. Bu tarihte merkezi Çin'e giden Böğü Kağan mani dinini iyice öğrendikten sonra yanına 4 Soğd Rahibinide alarak Karabalasagun şehrine döndükten sonra bu dinin, devletin resmi dini olarak kabul edilmesi için gerekli talimatları vermiştir. Böğü Kağan, Uygur Türk'lerinin Budha dinini bırakarak tamamen Mani dinini kabul etmesini çok arzuluyordu. Çünkü o, kendi hakkını, aynı dine mensup olan Çin'lilerin tesirinden kurtarmak istiyordu. Böğü Kağanın bu isteğinin en önemli sebebi; Türk'lerin dini yönden Çin'lilerle alakasının kesilmesini istemesiydi. İkinci önemli sebepte, Budha dini Türk'lerin savaşçılık ruhunu zayıflatıyor olmasiydi. Böğü Kağan'ın Çin'e gitmesi ve Mani dinini kabul etmesi Türk Kültür tarihi açısından çok büyük neticeler doğurmuştur.

Fakat Böğü Kağan'ın 779'da bir suikast sonucunda öldürülmesi ile Uygur Türk'leri arasında Budha dini tekrar yayılmıştır. Uygurların Budha dinine bağlılıkları Karahanlı'lar devrine kadar devam etmiştir.

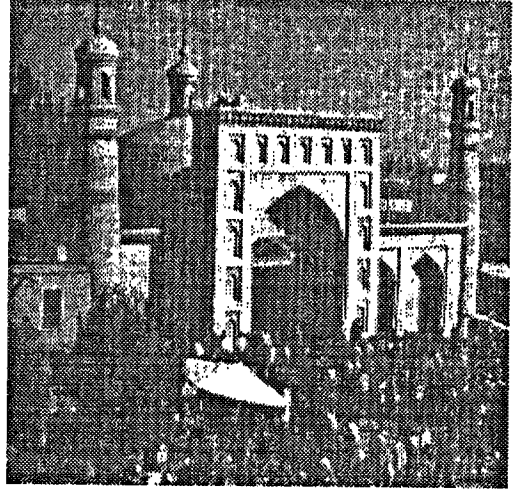
840 yılında Kırgızların Uygur Devleti'ni yıkmasından sonra, Yedisu taraflarına göç eden Uygurlar kendilerinden evvel buraya kadar gelerek yerleşik hayata geçen ve Tibet'lilerle olan savaş sırasında Doğu Türkistan'ın güney taraflarına kadar gelen (Kaşgar, Yarkent, Hoten) Uygur Türk'leri ile kaynaştılar. Karluk Türk'leri ile birleşerek 880 yılında Karahanlı devletini kurdular. Karahanlı devletini kuran Boka Han Uygur Türk'lerindedir. Hicri 86 yılında, Halife Abdulmelik devrinde, Kuteybe'nin Batı Türkistan'a girmesi ile ferdî olarak Doğu Türkistan'a girmeye başlayan İslâmiyet, Karahanlı devleti zamanında daha büyük bir hızla yayılmaya başladı. Özellikle 934 yılında Abdülkerim ismini alan, Karahanlı hükümdarı Satuk Buğra Han'ın İslâmiyeti kabul etmesi ile Türk'ler devlet ve millet olarak İslam'a girmişlerdir. Karahanlıların müslüman olmasıyla, İslâm dini, bütün Doğu Türkistan'a yayılmıştır. Bu gün Doğu Türkistan'da, yaşayan bütün Türk boyları müslümandır.

Uygur Türk'leri her ne kadar çeşitli dinlere inanmış isede, bütün diğer Türk kavimleri gibi yine de kainatın yaratıcısı tek Tanrıya inanmışlardır.

Doğu Türkistan Türk'lerinin ilk dini olan Gök Tanrı dininden kalma "Tengri Tek", "Tengri yaratmış", "Tengri isterse" gibi cümlelerin Uygur Türk'leri arasında çok sık kullanıldığı bilinmektedir. Bu durum uygur Türk'lerinin İslâmiyete çok yakın bir hayat yaşadıklarını göstermektedir. Bugün Doğu Türkistan'da yaşayan bütün Türk halkı İslâmiyeti, bütün asimilasyon hareketlerine rağmen terk etmemiş ve bu uğurda yüzbinlerce şehit vermiştir.

1989 yılında, Pekin Tienenman meydanında meydana gelen ayaklanmanın liderlerinden olan Uygur genci Ökkeş Nur Muhammet Devleti yaptığı açıklamasında "Türk'lüğümüzü İslâmiyet sayesinde koruduk" diyerek, İslâmiyetin önemini özetlemiştir. Komünist Çin, bu durumu çok iyi bildiğinden dolayı dini faaliyetlerin tümünü yasaklamış, halkı İslâmiyetten uzaklaştırmak için çok ağır cezalandırma yollarına gitmişlerdir. Bilindiği üzere komünizm din tanımaz, dini insanları uyutan afyon gibi görürler. Bu maksatla Kızıl Çin göstermelik olarak bıraktığı bir kaç camii dışında Doğu Türkistan'da camileri, medreseleri, mescitleri ve yerli halkın mukaddes saydığı bütün ziyaretgahları kapatmıştır. Bu din müesseselerinin bazılarını yıkmış, enkazını başka inşaatlarda kullanmış, sağlam bıraktıklarını ise tiyatro, kulüp, dikimevi, yemekhane ve hatta bazılarını domuz ahır olarak kullanmışlardır.

Doğu Türkistan halkı her türlü hak ve huktan mahrum olarak yaşamaktadırlar. Doğu Türkistan'ın milli hudutları dışında kalmasına, ırk, dil, din, milli örf ve adetleri bakımından Çin'lilerle hiç bir münasebeti ve yakınlığı bulunmamasına rağmen, ülkenin bütün milli servetleri, gelir kaynakları Çin'lilerce sömürülmektedir. Bu durum ise insanlık şeref ve haysiyeti ile asla bağdaşmayan ağır bir esaret ve müstemlekeci zihniyetin eseridir.

Tarihi Kaşgar idgah Camii

KAYNAKLAR:

1. Türk Edebiyatı "Ahmet Kabaklı", cilt 2, sayfa 3, 1
2. Göktürk İmp. "Ali Kemal Meram", sayfa 126, 1974
3. İslâmiyetten Önceki Türk Kültür Tarihi ve İslâmiyete Giriş "Emel Esin", sayfa 126, İstanbul, 1978
4. Uygur Türk'leri "Erkin Alptekin", sayfa 95-96, İstanbul, 1978
5. Büyük İslam Tarihi "Prof. Dr. H.Dursun Yıldız", cilt 6, sayfa 35, İstanbul 1987

DÜŞMANI TANIMAK

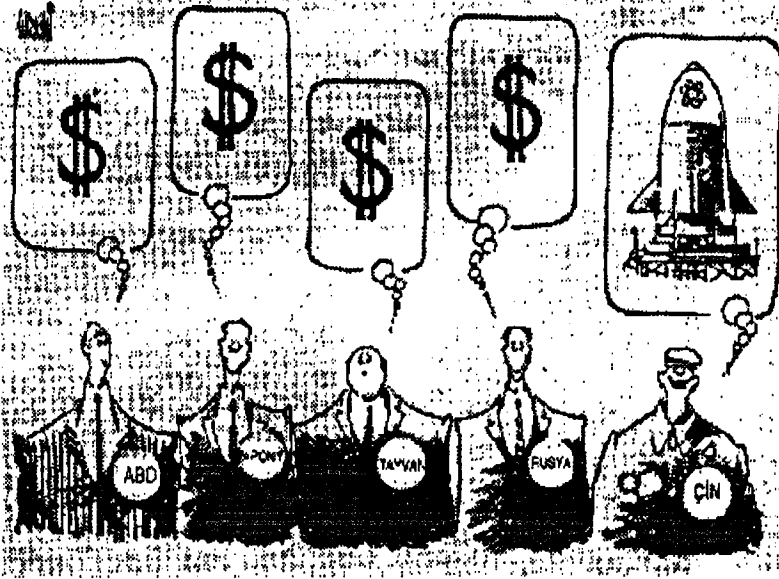
Seyit TÜMTÜRK

Sovyetler Birliğinin dağılmasından sonra, Türkiye'mizde sık sık devlet üst kademelerince "Adriyatikten Çin Seddi'ne kadar Türk dünyası ve Türk'lerin nüfus alanıdır" sözü sarfedilirken, devlet olarak milli ve manevi yükümlülüklerimizi ne derece yerine getirdik? Ancak düşmana hedef tesbitinde yardımcı olduk dersek haksızlık etmiş olmayız. Çünkü, bu sözler Türkiye'mizde söyleneli beri Adriyatik'teki Boşnak kardeşlerimizin gözlerinden yaş eksik olmayor. Sözüm ona medeni Avrupa'nın göbeğinde, sadece Müslüman oldukları için bir millet tarihten silinmeye çalışılıyor. Kadınlar yaşına bakılmaksızın tecavüze uğruyor. İnsanlar genç ihtiyar çocuk denilmeden katlediliyor. Faşist Hitler'in bile uygulamadığı işkence ve soy kırıma tabi tutuluyor. Bu vahşetin Adriyatik cephesi. Birde Çin Seddi bölümü varki, üzerinde 35 milyon Müslüman-Türk'ün, 1.200.000.000 Çin'liye karşı yok olmama mücadelesi verdiği mübarek vatanımız Doğu Türkistan. En az Bosna'daki kardeşimiz kadar vatanına aşık, hürriyetine hasret, milyonların yurdu. Verdiği yüzbinlerce şehide rağmen, bağımsızlık mücadelesini bir türlü; Müslüman'ın derdine sağır, kör ve lakayit olan dünyaya duyuramamış mazlum Doğu Türkistan. Yıllardır başına musallat olan bir kabus ve karabasan gibi çöken emperyalist Çin işgalcileri; 35 milyon Müslüman-Türk'ün, geçmişte Maya'lar, Astek'ler ve Kızılderililerin katliamlarla yok edildikleri gibi tarih sahnesinden silinmeleri için çok önceden planlanmış bir senaryonun içindeler. Emperyalist Çin Doğu

Türkistan'da Müslüman-Türk'lerin üzerinde ne gibi oyunlar oynuyor, planı nedir, Doğu Türkistan'dan sonra Türk Cumhuriyetleri üzerinde emelleri nelerdir, komşu ülkeleri için nasıl bir yayılcılık izliyor, neticede dünya ve dünya barışı için ne gibi tehlike arz ediyor? Bu konular hakkında bilgi vermeden önce, atalarımızın Sarı Tehlike, günümüz insanlarının ise uyuyan dev olarak iki kelime ile çarpıcı bir şekilde ifade ettikleri Çin'i, düşmanı tanımak babından, rakamlarında yardımıyla biraz açmak ve potansiyel tehlikesini dünya kamu oyunun gözleri önüne sermek gerekir.

Çin Halk Cumhuriyeti, 9.734.000 km.2 lik yüzölçümü, 1.192.550.000 nüfusu ile Rusya ve Kanada'dan sonra dünyanın üçüncü büyük toprağıyla dünyanın en kalabalık nüfusuna sahip ülkesidir. Nüfus itibarı ile Dünyamızda yaşayan her beş insandan biri Çin'lidir. Çin Halk Cumhuriyeti, topraklarının 7/10'unu, işgal ederek topraklarına kattığı; Sinkiang Uygur Otonom Bölgesi (Doğu Türkistan), Şizang (Tibet), İç Moğolistan, Guanşi, Ninşia olmak üzere 5 özerk bölgenin oluşturduğu ve bünyesinde 69 özerk yönetim ve 56 azınlık millet barındıran istilacı ve şövenist bir millettir.

Çin Halk Cumhuriyeti düne kadar, sosyalist rejimin 45 yıllık idaresi neticesinde 1.200.000.000 nüfusu ile fakir, hantal ve geri kalmış bir görünüm sergiliyordu. Ülkedeki tartışmasız tek otorite ve lider pozisyonundaki Mao'nun 9 Eylül 1976 tarihinde ölümünden sonra baskıda dayalı liberal ekonomiyi benimsedi. Fakat siyasi yapıda sosyalist ideolojiden taviz vermedi. Bunun neticesinde ekonomide rahatlama ve büyüme devrine geçildi. Şu anda Çin ekonomisi 1993 verilerine göre %13'lük bir büyüme hızına ulaşmıştır. ABD, İngiltere, Almanya gibi sanayileşmiş ileri ülkelerde yıllık büyüme hızı %2-3 civarındadır ve hatta bazılarında durma noktasına gelmiş bulunmaktadır. Rusya ise, Gorbaçov'un başlatmış olduğu glasnos ve prestroi-ka hareketleri ile, 70 yıldır kömünizmden bunalmış halklara ekonomik, siyasi ve kültürel alanda bir dizi yenilikler getirdi.

Açlık, sefalet ve yokluk içinde bulunan halklara verilen haklar ve kısmi reformlar neticesinde milliyetçilik duyguları ile çeşitli bölgeler ve cumhuriyetlerde ayrılıkçı hareketler gelişerek Sovyetler Birliği'nin akibetini hazırladı. Bu hareketler sonucunda, Baltık ülkeleri başta olmak üzere Sovyetler Birliği'ni oluşturan cumhuriyetler birer birer bağımsızlıklarına kavuştular. Hasta adam Rusya ise parçalanışına çaresizlik ve ümitsizlik içinde seyirci kalmaktan başka birşey yapamadı.

Çin Rusya'daki olayları iyi tahlil ederek tercihini doğru yönde kullandı. Rusya'nın düşüğü hataya, ekonomiyi önceden liberalleştirip halkını sosyalist idare ile yöneterek aynı hataya düşmedi. Siyasi istikrarı muhafaza etti ve %13'lük kalkınmayı gerçekleştirdi. Bu kalkınma ve refah ekonomik olarak halkına kısmen yansıdı. Sonuçta kendini Rusya gibi parçalanmaktan bir müddet kurtarmış oldu.

1993 yılında %13 lük ekonomik büyüme-yi yakalayan ülke sayısı üç beşi geçmez. Bu ülkeler arasında potansiyel olarak tehlike arz eden tek ülke Çin'dir. Sebebini de şu şekilde izah edebiliriz: 1950-60-70 li senelerde henüz halkını bile doyuramayan aç ve yoksul bir ülke olduğu halde Çin; 1) 1950 senesinde Kore'ye saldırmıştır. 2) 1962 yılında Çin ordusu küçük Tibet olarak bilinen Ladak'ın bir bölümünü istila edip. Assam'a girmişler ve Hindistan ordusunu bozguna uğratmışlardır. 3) 1979, 17 Şubat'ta Kamboçya ile savaşan Vietnam'a saldırıp, bir hafta içinde 80 km. ilerlemiştir. Bu istila ve işgal hareketlerinin yanısıra hemen hemen bütün komşuları ile sürtüşme ve Rusya dahil birçok komşusu ile sınır anlaşmazlıkları mevcuttur.

Çin, o dönemlerde bile istilacı ve yayılmacı politikasından bir şey kaybetmemiştir. Ekonomisindeki bu hızlı büyüme ve canlanma, Çin'in, 1.200.000.000 nüfusu ile hantal ve fakir çehresini değiştirip; kendinden emin ve dünya liderliğine soyunan, Asya'da ekonomik, siyasi ve askeri bir güç merkezi haline gelen bir ülke olması için zemin hazırlamıştır. Amerika başta olmak üzere Almanya ve Japonya gibi sanayileşmiş Avrupa ülkeleride, Çin'deki 1.200.000.000 luk pazarın cazibesi ile Çin'e yaranmak için, ne insan hakları ihlallerinin görüyorlar, nede nükleer denemelerini protesto ediyorlar. Açıkçası, Çin'in ekonomide ulaştığı seviye dolayısı ile hiç bir ülke Çin'i uluslararası alanda tecrit etmek istemiyor.

Fakat, Çin 3.000.000 kadar silah altındaki askeri ve sayıları 18,20 milyonu bulan çoğunluğu sınırlarına yerleştirilmiş milis kuvvetleri

ve 15 milyar dolara varan askeri harcamasıyla önemli bir askeri güce sahiptir ve bu gücünü sürekli olarak arttırmaktadır. Geçtiğimiz senelerde, başta Pakistan, İran, Irak ve bazı arap ülkeleri olmak üzere üçüncü dünya ülkelerine de elindeki mevcut silahları satıp döviz girdisi elde ederken, diğer taraftan yüksek teknolojiye sahip modern silahların alımı içinde çaba sarf etmektedir.

Çin bu harcamalarını çok büyük bir gizlilik içinde gerçekleştirmektedir. Bu dış alımlarında 2 milyar dolarla Rusya baş sırayı almaktadır. Bu alımlarda, 28 adet bombardıman uçağı, 300 füze savar, çok sayıda tank ve zırhlı araç mevcuttur. Çin, Ukrayna'da donanması için uçak gemisi siparişi vermiştir. Ayrıca askeri açıdan Rusya'dan teknik elemanlar Çin'e gelecek çeşitli sahalarda yardımcı olmaktadır.

İsrail'le son yıllarda Çin ikili, üst düzey sıca temaslarda bulunmaktadır ve bu sayede ABD askeri teknolojisini Çin'e sızdırmaktadır. İsrail 1992 senesinde konu ile ilgili olarak ABD tarafından uyarılmış bulunmaktadır. Çin'in Ukrayna'ya uçak gemisi siparişinde bulunduğunu ve bu uçak gemisinin Karadeniz'deki tersanelerde yapımını devam etmekte olduğunu belirtmişim. Dünyada uçak gemisine sahip ülkeler belirlidir. Bunlar ABD, Rusya, Fransa, İngiltere'dir ve yakında Çin bu ülkelerden biri olacaktır. Aynı zamanda bu ülkeler, dünyayı idare eden Birleşmiş Milletler'in beş daimi üyesidir ve geçmişlerine bakarsanız sürekli yayılmacı bir politika güden, topraklarından binlerce kilometre uzaklıktaki ülkeleri sömürgesi haline getirmiş ve idare etmiş, bir çok ülkeye karşı askeri açıdan tehlike oluşturmuş emperyalist ülkelerdir. Şimdi Çin, bu ülkeler gibi nereleri hedef almıştırki, bu amaçlar için kullanılan, havada yakıt ikmal yapabilen tanker uçarları, uçak gemileri, menzili 10.000 km. lik bir alan olan nükleer başlıklı füzeleri askeri gücüne dahil etmiştir.

Çin'e komşu olan ülkeleri son yıllarda daha çok kaygılandırılan başlıca sebeplerden biri, Çin'in giderek artan potansiyel gücünün zamanla ekonomik güç olmaktan çıkıp askeri bir güç haline dönüşmesidir. Bu durumda dünyanın önüne 2 tercih çıkıyor.

1) Tamamen ticari çıkarları ön plana alarak, sürekli olarak büyüyen Çin ekonomisini ve askeri gücünü görmezlikten gelmeye devam etmek.

2) Ticari çıkarları bir kenara bırakıp insanlara ve insanlığa hizmet için, Çin'in bu tehlikeli gidişine çok geç olmadan dur demek.

PROTESTO

Çin'in Doğu Türkistan'da yıllardan beri yapmakta olduğu nükleer denemelere 1993 yılının son aylarında bir yenisini eklemesi, Türkiye'de yaşayan Doğu Türkistanlılar ve siyasi parti temsilcilerinin katılımıyla protesto edildi.

17 Ekim 1993 pazar günü Ankara'da gerçekleştirilen protestoda, Çin Halk Cumhuriyeti büyükelçiliği önüne siyah çelenk bırakılarak basın bildirisi okundu. Okunan basın bildirisinde şu isteklere yer verildi.

1. Doğu Türkistan Türk'lerine gerçek anlamda özdare hakkının verilmesi,

2. Türk'lere karşı uygulanmakta olan mecburi doğum kontrolünün derhal durdurulması,

3. Doğu Türkistan'daki yapılmakta olan nükleer denemelere son verilmesi,

4. Suç işleyen Çin'lilerin mahkumiyet cezalarını tamamlamak üzere Doğu Türkistan'a gönderilmesi işleminin derhal durdurulması,

5. Doğu Türkistan'a Çin'li göçmen getirilme faaliyetlerine son verilmesi.

DOĞU TÜRKİSTAN'DA AYAKLANMA

8-12 Kasım 1993 tarihleri arasında Doğu Türkistan'ın 12 il ve ilçesinde komünist Çin yönetimine karşı büyük çapta bir ayaklanma oldu.

Hong Kong'da yayınlanan Zeng Ming dergisinde yer alan Lizi Jin imzalı haberde, Doğu Türkistan'ın bazı il ve ilçelerinde çıkan bu ayaklanmalar Çin hükümetini Türk boyları arasında yaratmaya çalıştığı bölücülük hareketlerini protesto ettiler ve "Doğu Türkistan Türk'lerindir" diye slogan attılar. Kalabalık halk, Çin'li yöneticilerin, isteklerinin yerine getirileceği hususunda söz vermeleri üzerine dağıldı.

Aynı gün öğleden sonra Korla şehrinde zulme karşı gösteri yapan Türk halkı ile polis arasında çatışma çıktı. Aralarında il genel sekre-

teri ve belediye başkanlığında bulunduğu 5 kişiyi rehin alarak, Tren istasyonu ve hükümet binasını bir süre işgal eden göstericilerin eylemleri, polis ve jandarma güçlerinin müdahalesi ile ancak bir gün sonra bastırılabilirdi. Bu olaylarda, ikisi polis olmak üzere 9 kişi öldü ve en az 80 kişi yaralandı.

10 Kasım 1993 tarihinde, Aksu ve Konuşer'de 4 bin kadar işçi zulme karşı gösteri yaptılar. 11 Kasım'da Hotende işçiler, şehirdeki emniyet görevlilerinin halka yaptığı zulümleri şikayet için Urumçi'ye gittiklerinde tutuklanan üç işçi temsilcisinin serbest bırakılması için gösteri yaptılar. İşçilerin isteklerini yerine getirmeyen Çin'li yöneticiler, gösteri bastırıldıktan sonra pek çok kişiyi tutukladılar. Tutuklanan işçilerin akıbetleri ise bu güne kadar bilin-

miyor.

12 Kasım 1993'te ise Börtala şehrinde bir Türk'ün silah çaldığı gerekçesiyle Çin'liler tarafından öldürülmesi üzerine halk ayaklandı. Çıkan çatışmada 30 kadar ölü ve çok sayıda yaralı olduğu ifade edilmektedir. Olaydan sonra 50 kadar kişi tutuklandı ve bu bölgede bir hafta süreyle olağanüstü hal ilan edildi.

Siyasi uzmanlar; Doğu Türkistan'da her an bir olayın patlak vermesinin normal olduğunu, çünkü komünist yönetimin halka yapmış olduğu zulmün dayanılmayacak seviyelere geldiğini ifade ederek, "Halkın yeraltı ve yerüstü zenginliklere sahip topraklar üzerinde yaşamasına rağmen, komünist yönetim tarafından açlık sınırında ısrarla tutulmak istendiği, üstelik bu topraklara Çin'li göçmenlerin akın ettirildiği ve yerli halka tamamen ırkçı düşünce ile baskılar yapılması sebebiyle halkın dayanacak gücü kalmadığını" dile getiriyor.

60. YIL DÖNÜM

12 Kasım 1993'te Doğu Türkistan'ın Kaşgar ilinde kurulan Doğu Türkistan İslam Cumhuriyetinin 60. Kuruluş yıl dönümü yapılan toplantı ile anıldı.

13 Kasım 1993 cumartesi günü Türkiye'de bulunan Doğu Türkistan ile ilgili kurum ve kuruluşların ortak düzenledikleri toplantı, İstanbul Diyanet İşleri Vakfı Konferans salonunda yapılmıştır. Konuşmacı olarak Doğu Türkistan hükümeti sabık genel sekreteri, sayın İsa Yusuf Alptekin, Doğu Türkistan Vakfı başkanı emekli tümgeneral sayın M. Rıza Bekin, Doğu Türkistan Göçmenler derneği başkanı Sayın Abdulveli Can, Kayseri Doğu Türkistan Kültür ve Dayanışma Derneği başkanı sayın Mehmet Cantürk, Doğu Türkistan Vakfı başkan yardımcısı sayın Doç. Dr. S. Mahmut Kaşgarlı. Doğu Türkistan Dayanışma Derneği geçici yönetim kurulu üyesi Mehmet Emin Hazret katılmıştır. Konuşmacılardan sayın İsa Yusuf Alptekin bey şunları söylemiştir.

"Bugün aziz yurdumuzu esaret altında tutan Çin emperyalizmi, milli varlığımızı söndürüp talan etmekte, halkımızın imhasını hedefleyen Şer'i icraatlarına bütün insanlığın gözü önünde yenilerini eklemekte çekinmemektedir.

Bu utanç verici durum, halkımızı ümitsizliğe sevk etmekte ve direnme güçlerini kırmaktadır. Çin'li işgalciler halkımızı Türk'lüğünden ve İslam kimliğinden soğutmak için her çareyi kullanmaktadır.

Doğu Türkistan'ın kurtuluşu demek, komşularımızın ve bütün İslam dünyasının selameti demektir.

Doğu Türkistan tarihte olduğu gibi günümüzde de Türk dünyası için bir müstahkem kaledir. Bu kalenin düşmesi demek Türk dünyasının kaybı demektir.

Türk dünyası Doğu Türkistan'ın önemini iyi kavramalı, Doğu Türkistan Türk'lerinin mücadelesine destek vermelidir. Bunun kendi menfaatlarına olacağı bilincine varmalıdırlar. Yarın çok geç olabilir."

ŞEHİTLER İÇİN MEVLİ-İ ŞERİF

Doğu Türkistan hükümeti sabık genel sekreteri İsa Yusuf ALPTEKİN beyefendinin himayelerinde Türkiye ve Türkiye dışında yaşayan Doğu Türkistanlılar tarafından Hatim ve Mevlid-i Şerif düzenlenmiştir. 16 Ocak 1994 pazar günü öğle namazını müteakiben, Ataköy 5. kısım camiinde verilen Hatim-i Şerif ve Mevlid-i Şerif, Doğu Türkistan'da ve dünyada, vatanları için şehit olan müslümanların mukaddes ruhlarını şad etmek maksadı ile tertiplenmiştir.

GEÇMİŞ OLSUN

Doğu Türkistan'lı
cefakar dava adamı

Sayın
A. Şekûr TURAN

geçtiğimiz günlerde by-pass
ameliyatı geçirmiştir.

Kendilerine geçmiş olsun der,
Allah (c.c)'dan acil şifalar dileriz.

Doğu Türkistanlılar adına
Doğu Türkistan Kültür ve Dayanışma
Derneği
KAYSERİ

MEHMET EMİN BUĞRA

Seyit Ömer TÜMTÜRK

"Şark-ı Türkistan Tarihi" adlı eser büyük tarihçi, ilim, fikir adamı ve unutulmaz mücahid Merhum Mehmet Emin Buğra beyin kaleme almış olduğu değerli bir tarih kitabıdır. Eser; özellikle işlediği konular açısından son derece önemlidir ve alanında diğer tarihçilere kaynak olabilecek niteliktedir. Eser girişinde Genel Türk Tarihi ele alınmış, ilerleyen fasıllarında Doğu Türkistan özel tarihi ayrıntıları ile incelenmiştir. Her ne kadar bu konular üzerinde yayımlanmış değerli eserler mevcut isede, eser günümüz Doğu Türkistan Tarihi ve Doğu Türkistan umum tarihini aynı baskıda toplaması açısından önemlidir. Özellikle hakkında pek fazla bilinmeyen ve her nedense bu konu üzerinde bilimsel araştırma yapılmayan Doğu Türkistan yakın geçmiş tarihi hakkında ayrıntılı ve güvenilir bilgi sunuyor olması tarihçilerimiz açısından önemlidir.

Merhum, eseri kaleme almadan önce uzun yıllar süren geniş ve detaylı araştırmalar yapmıştır. Özellikle Doğu Türkistan'ın son dönem tarihini bizzatıhi yaşamış olması esere ayrı bir anlam katmaktadır.

Gayemiz siz okuyucularımıza bu değerli eseri Türkiye Türkçesi ile sunmaktır. Bu amaçla eserin aslına sadık kalarak baştan sona çevirisi yapılmıştır. İlerleyen tarihlerde bu değerli eseri bir kitap halinde siz değerli okuyucularımızın bilgilerine sunacağız.

Burada, sayfalarca anlatılabilecek büyük mücahid merhum Mehmet Emin Buğra'nın hayatını kısaca anlatarak yazı dizimize başlamak istiyoruz.

Mehmet Emin Buğra, 1901 yılında Doğu Türkistan'ın Hoten vilayetinin ilçe nahiyesinde dünyaya geldi. Babası Pirabidin Hacı'yı küçük yaşta kaybetti. Dört erkek ve iki kız kardeşiyle birlikte annesi Sekine Banu Hanımın terbiyesi altına büyüdü. 9 yaşında Hoten'de ilk tahsilini, 22 yaşında ise Karkaş nahiyesindeki o devrin ünlü medreselerinde yüksek tahsilini arap ve Fars Dili ve Edebiyatı üzerine tamamladı. 1922-1930 yılları arasında Hoten ve Karkaş nahiyelerindeki medreselerde baş müderrislik vazifelerinde bulundu.

Yüksek ilmi veyeteğnen dolayı kısa sürede tanındı. Kendisi de Türkiye'den gelen öğretmenlerden bir süre ilmi eğitim almıştı. Genç müderris ve talebeleri örgütleyip, vatanımızı iş-

gal eden Çin hakimiyetinin dehşet verici zulüm ve baskılarına karşı çare ve tedbir aradı. Mehmet Emin Buğra ve arkadaşları kurtuluşun ancak silahlı mücadele ile elde edilebileceği kanaatine varmışlardı.

1929 yılında Doğu Türkistan'ın önemli şehirlerini gezip, o yerlerdeki Çin hükümetinin askeri gücünü ve o yöre halkının psikolojik ahvali gibi stratejik konuları araştırdı. Bu gezi esnasında Gulca şehrinde Sabit Hacı Damollam (Sabit Abdülbaki) ile buluştu. 1931 yıllarının sonlarına doğru Hoten'de Mehmet Emin Buğra önderliğinde Milli İnkılap Teşkilatı kuruldu. 1931 yılının birinci ayında Sabit Damollam Hoten'e gelip adı geçen gizli teşkilata katıldı.

Mehmet Emin Buğra önderliğindeki, tahminen bir yıl süren gizli faaliyetlerden sonra 29 Ekim 1932 tarihinde Karkaş nahiyesinde silahlı ayaklanmayı başlattılar. Kısa bir süre içinde Batıda Kaşgar'ın Yenihisar nahiyesinden, Doğu Çin'in Dunghuvang eyalet sınırına kadar olan bölgeyi Çin istilasından kurtarıp, hürriyete kavuşturdular.

hicret etti. Bu arada Hindistan ve Afganistan'ın Doğu Türkistan'a sınırı olan Pamir ve Vahan yörelerinde silahlanma, toparlanma ve yurda dönüş faaliyetlerinde bulundu. Bundan

Türkistan tarihi üzerine bilimsel araştırmalar yaptı. Bu esnada Kabildeki Türkiye Büyükelçiliğinde bulunan Memduh Şevket Esenal ile tanıştı. O zatın büyük manevi yardımlarını görmüştü. Dört senelik çileli çalışmalarından sonra bugün (kaleme alınışından altmış sene sonra) bile istilacı çinlilerin uykusunu kaçıran DOĞU TÜRKİSTAN TARİHİ adlı eserini kaleme aldı. Mehmet Emin Buğra'nın bu eserini yayınladığı günden itibaren, önce Milliyetçi Çin ve sonra Çin Komünist hükümetleri tarafından yasaklandı. Nitekim Haziran 1991 tarihinde Çin Komünist partisinin ideoloji eğitim sorumlusu olan Çiyen Boçun bir makalesinde şöyle diyordu: "**Singang (Doğu Türkistan)'da aydın ve diğer genç kesimde Türk Milliyetçiliğinin hortlanmasında Mehmet Emin Buğra'nın 1930 yıllarındaki Doğu Türkistan Bağımsızlık ayaklanmasının bıraktığı etkileri ve sonra onun yazdığı Doğu Türkistan Tarihi adlı kitabı esas ideolojik rol oynamaktadır. Bu ŞİN-JANG'a Türk milliyetçiliğini gün geçtikçe yayılmasındaki büyük tehlikenin önemini ve ciddiyetini kavramak zorundadırlar**"

2. Dünya savaşı sonrası Doğu Türkistan'daki değişikliklerden sonra mücadelesini politik yollardan devam ettirmeye karar verdi.

1940 yılında Afganistan'a İsa Yusuf Alptekinle görüşerek bu konuda fikir birliğine vardı. Bu amaçla 1942 yılında Hindistan'a geldi. Ancak İngiliz istihbarat örgütünün kendisini tehlikeli görmesi sonucu, Paşaver Merkezi Cezaevinde 6 ay süreyle göz hapsinde tutuldu. Ancak Çin'e dönme şartıyla 8 Ocak 1943 tarihinde serbest bırakıldı. 1945 yılına kadar Çin'in merkez Nancin'de Çine karşı mücadelede bulundu. Ötedenberi Çinde bulunan Dr. Mesut Baykuzu, İsa Yusuf Alptekin, Kadir Efendi gibi Doğu Türkistan'ın milliyetçi aydınları ile beraber YURTTAŞLAR CEMİYETİ adı altında bir teşkilat kurdu. 1945 yılı başında Mehmet Emin Buğra Doğu Türkistan'a geldi. Çin hükümetinin Doğu Türkistanda kurduğu eyalet Hükümetinin Konsey üyeliğine ve Bayındırlık Nazırlığına atandı. 29 Aralık 1948 tarihinde Doğu Türkistan Koalisyon Hükümetine muavin reisi olarak tayin edildi.

Mehmet Emin Buğra Doğu Türkistan'a döndükten sonra ilk olarak Doğu Türkistan Gençlerini milliyetçi bir teşkilat çatısı altında toplamaya çalıştı. Tüm Doğu Türkistan'da Gençler Kültür Uyuşması (Derneği) kurdu. "Erk" adında bir gazetenin çıkarılmasında önemli roller aldı. Adı geçen dernekleri esas

olarak Doğu Türkistan Milliyetçi Partisini kurdu. Ama Rus ve milliyetçi çinlilerin büyük tepkisini aldığından dolayı bu parti açık bir şekilde faaliyet gösteremedi.

12 Kasım 1949 tarihinde Doğu Türkistan Komünist Çin tarafından işgal edilince İsa Yusuf Alptekin ile birlikte Hindistan'a hicret etti.

1952 de Türkiye'ye göç ederek, Türkiye cumhuriyeti vatandaşlığına geçti. İsa Yusuf Alptekin ile Doğu Türkistan halkının çileli mücadelesini Türk ve tüm dünya kamuoyuna duyurma yolunda mücadelesini sürdürdü. Bu amaçla Doğu Türkistan Göçmenler Derneğini kurdu. Türkçe ve İngilizce dillerinde yayınlanan "Doğu Türkistanın Sesi" adlı dergiyi çıkardı. Aynı yıl Dünya İslam Teşkilatına Doğu Türkistan üyesi olarak kabul edildi. Doğu Türkistan mücadelesini Türk basınında devam ettirdi.

14 Haziran 1965 tarihinde Ankara'da kalp krizi sonucu vefat etti. Vefatı tüm Doğu Türkistanlıları hüzüne boğdu. Gök ve Albayrağa sarılı naaşı devlet töreni ile Ankara asli mezarlığına defnedildi.

ESERLERİ

1. Şark-ı Türkistan Tarihi (Uygur Türkçesi ile), 1. baskı 1940 Keşmir, 2. baskı 1987 Ankara
2. Kasaid-i Vatanîye (Arapça, Farsça ve Türkçe şiirler) 1942 Afganistan
3. Vatan Kaygusu (Arapça, Farsça ve Türkçe şiirler) 1990 Ankara
4. Kalem Küreşi, 1. baskı Nancin 1945, 2. Ankara 1990
5. Kutluk Türkan Opereti, 1. Baskı Urumçî 1948, 2. baskı Ankara 1990
6. Doğu Türkistan Tarihi, Coğrafi ve Şimdiki Durumu, İstanbul 1952
7. Doğu Türkistan'ın Hürriyet Davası ve Çin Siyaseti, İstanbul 1954
8. Endenozya, Hindistan, Pakistan, Birmanya ve Seylan Sayın Başkanları, Mart 1955
9. Doğu Türkistan Kızıl Muhtariyeti Rededer, Ankara 1955
10. Taşkent Konferansının İç Yüzü ve Komünist Memleketlerdeki Yazarların Durumu, Ankara 1959
11. Tibet ve Doğu Türkistan Hakkında Bilinmeyen Siyasi Konular, Ankara 1959
12. Dehli Konferans ve Tibet, Ankara 1960
13. Doğu Türkistan'da Radyoaktif mi ya Kızıl Komplumu? Ankara 1961
14. Şark-ı Türkistan ve Hürriyet Savaşları
15. Mücadele Hatıralarım, Ankara 1965

Komünist Çin orduları tarafından işgal edilmesinden sonra Doğu Türkistan'da; insan aklının almayacağı zulüm ve işkenceler başlamış, hürriyet için düzenlenen bütün direnişler, maddi yokluklar ve dünya kamu oyunun ilgisizliği nedeniyle etkisiz kalmıştır. Bu nedenle pek çok Doğu Türkistanlı Müslüman -Türk, bağımsızlık için daha aktif faaliyet göstermek ve Doğu Türkistan'a dünya kamuoyunun ilgisini çekmek amacıyla bazıları ayrılmak zorunda kalmışlardır. Bu yazı dizimiz, yukarıdaki nedenlerden dolayı, 1961 yılında Doğu Türkistandan ayrılarak Afganistan'a, daha sonrada Türkiye'ye gelerek Kayseri'ye yerleşen Doğu Türkistanlıların hicretini anlatmaktadır.

HİCRETİ HAZIRLAYAN SEBEPLER

Ebubekir TÜRKSOY

İkinci Dünya savaşından hemen sonra 1947 de Çinde baş gösteren kuomintang Hükümeti ile Komünist Çin Halk Kurtuluş Ordusu arasındaki iç savaş, Halk Kurtuluş Ordusunun galibiyeti ile sona erdi ve 1949 yılında Çin Halk Cumhuriyeti kuruldu. Kurulan bu yeni komünist ülkenin tartışılmaz tek lideri, komünist olduğu kadar bir Çin Milliyetçisi olan Mao Tse Tungdu. Mao, Çin Halk Cumhuriyetini kurulduktan sonra, hayallarını süsleyen eski Çin imparatorluğunun Orta Asyadaki sınırlarına erişmek için harekete geçti. Bunun için ilk etapta, 12 Ekim 1949 da Wang Çen komutasındaki piyade birlikleri Kansu yakınlarında sınırı geçerek, Doğu Türkistan topraklarına girdi. Çinin tüm dünyanın ve bilhassa bölgede siyasi nüfuzu olan Sovyetler Birliğinin gözleri önünde gerçekleştirdiği bu işgal hareketinin belli başlı amacı, Doğu Türkistan'daki milli hareketi bastırarak Çin siyasi kontrolü altına almak ve ülkedeki Soyvet nüfuzunu yok etmektir. Komünist Çin orduları bu amaçlarına ulaşmak için Doğu Türkistan topraklarında ilerlerken, ülkede bulunan Kuomintang askerlerinin bir kısmı Tayvan adasına çıkarken, büyük bir kısmı da, hiç bir direniş göstermeden teslim oldular. Bu işgal hareketine karşı Doğu Türkistan halkı, kendi imkanları ile karşı koymaya çalışmış ise de, bu direnişler, düşmanın elinde bulundurduğu silah gücü ve sayı üstünlüğü sebebi ile etkisiz kaldı. 20 Ekim 1949 da komünist Çin ordusunun Urumçiye girmesi ile Doğu

Türkistan Çin Halk Cumhuriyetine dahil oldu.

Bütün bu gelişmeler olurken, iç savaşın bu doğrultuda neticeleneceğini sezen Doğu Türkistanlı liderler ve alimler, vatanlarını terk etmişlerdi. Bu liderlerden Ahmetcan Kasımi, Abdulkadir Abbas, Delil Han ve İshak Beğ Alma-Ata'ya geçtiler ve kısa bir süre sonra davet edildikleri Çin Halk Siyasi İstişare Konferansına katılmak için Pekine giderlerden 27 Ağustos 1949 da uçaklarının Mançurya'da düşürülmesi sonucunda şehid edildiler. Mehmet Emin Buğra ve İsa Yusuf Alptekin ise Tibet yoluyla Hindistan'a hicret etmişlerdi. Herşeye rağmen ülkede kalan liderler de uzun süre Çin ordusuna karşı gerilla taktiği ile mücaele vermişlerdir. Bu liderlerden Osman Batur ve Canım Han şubat 1951 tarihinde yakalanmışlar ve ağır işkenceler yapılarak, nisan 1951 tarihinde, halkın gözü önünde idam edilmişlerdir. Cesetleri de halka ibret olsun diye parçalanıncaya kadar sokaklarda gezdirildi. Çin ordusuna karşı direnen diğer lider Yolbars Han ise, vatanını terk etmek zorunda kaldı.

İşgalci Komünist Çin, Doğu Türkistan'daki nüfuzunu arttırmak ve ileride meydana gelebilecek milli hareketleri önlemek amacıyla bir dizi hareketi uygulamaya koydu. Bu hareketlerin başında, yukarıda açıkladığımız direniş liderlerinin yakalanması ve direnişlerin yok edilmesi için başlatılan "inkılap aleyhtarı unsurları tasfiye hareketi" gelmektedir.

Daha sonra da, bastırılan direnişlerin bir

daha ortaya çıkmasını önlemek maksadıyla ortaya konan "mahalli milliyetçileri tasfiye hareketi" ile halk üzerinde etkili olabilecek aydın kişileri ve din adamlarını ortadan kaldırmışlardır. Bu hareketlerin en önemlilerinden biri ise, tarihi açıdan çok önemli neticeler doğurabilecek olan, 1950 yılında yürürlüğe konulan, Doğu Türkistan'a Çinli göçmen getirilmesi hareketidir. Bu karar doğrultusunda her yıl düzenli olarak Çinden yüzbinlerce göçmen Doğu Türkistan'a getirilmeye başlanmıştır. Bu göçmenlerin toprak sahibi yapılması ve Doğu Türkistan'ın gerçek sahipleri olan Müslüman Türk halkın ekonomik olarak kalkınmasının engellenmesi amacıyla, 1952,1953 tarihlerinde "toprak reformu hareketi" başlamıştır. Bu harekete hazırlık olarakta 1950-1951 senelerinde halk meclisleri açılarak, toprak sahipleri ile çalışanları arasında ihtilafların oluşması sağlanmıştır. Toprak reformunun başlaması ile de, halk mahkemeleri kurularak, toprak sahiplerinin toprakları elinden alınmıştır. Bu toprakların verimli olan kısmı Çinlilerin "istihsal ordusu" adını verdiği Çinli göçmenlere dağıtılmıştır. Geri kalan verimsiz topraklar, Müslüman Türk halkı arasında paylaştırılmıştır. Toprak reformu hareketi sonucunda adam başına 5 Mo (yaklaşık üç dönüm) toprak düşüyordu. Herkes üstüne düşen bu toprak parçasında tek başına çalışmak ve mevsim sonuna, ne olursa olsun en iyi verimi elde etmek zorundaydı. Belli bir süre işgalciler bu uygulamanın verimsizliğini ileri sürerek, 1955 senesinde de bu kooperatifler birleştirilerek halk arasında kaperansiya denilen büyük kooperatifler kuruldu. Belli bir sistemle yürütülen bu uygulamalar sonucunda 1958 yılında başlayan ve Müslüman - Türk halkının tam bir köle haline getirilmesi demek olan "komün hareketi" başladı. Çin hükümeti komünü şöyle tarif etmektedir. Hep beraber, müşterek gayeler uğruna çalışan, halk için ve halk tarafından idare edilen muayyen bir yer veya bölgede yaşayan insan topluluğudur" Komünlerde, insanlar birkaç yüz kişilik barakalarda yaşıyorlar ve çok az gıda ile sağlıksız şartlar altında günde 18 saat çalışıyorlardı. Komünde yaşayan insanların hiçbir insani hakkı yoktu. Aile kavramını ortadan kaldırmak için kadınlar ve erkekler ayrı barakalarda kalıyorlar ve ancak izine tabi olarak görüşebiliyorlardı. Yaşamının son derece güç olduğu komünlere tedavi imka-

ni da yoktu. Buna ilave olarak, cenazeler bile hiçbir dini ve insani merasime izin verilmeden toplu çukurlara gömülüyordu. Kısacası, sözde halkın yararı için kurulan komünlerde sessiz bir soy kırım devam ediyordu.

Çin hükümeti yukarıdaki hareketlere ek olarak, gerekli gördüğü zamanlarda çıkarları doğrultusunda hareketler ortaya koymuş ve bu hareketleri zorla halka kabul ettirmiştir. Örneğin, hükümet yapısı içinde bulunan milliyetçi ve dindar memurları tasfiye etmek amacı ile üçe karşı mücadele hareketini ortaya atarken, milliyetçi tüccar ve işçiler içinde beşe karşı mücadele hareketini ortaya koymuştur.

Çinli işgalciler bu hareketlerin uygulanması sırasında muhalefet yapan kişileri en ağır şekillerde cezalandırıyordu. Hareketlerin yürütülebilmesi açısından bir sakıncası olabilecek kişiler, kurulan halk mahkemelerinde sahte suçlarla itham ediliyor ve yalancı şahitlerin sözlerine dayanılarak idam ediliyorlardı. İdamlarda halka ibret olması için geniş meydanlarda, zorla toplanan halkın gözü önünde gerçekleştiriliyordu. Cesetleri çürüyene kadar idam edildiği yerde tutuluyor, sahipleri tarafından alınmasına ve di-

İşgalci Çinliler tarafından elleri ve ayakları kesilen Müslüman Türkler

ni tören yapılmasına izin verilmiyordu.

Çin işgalinin başlamasından hemen sonra ülkede seyahat etme yasağı uygulanmaya konmuştur. Komün uygulamasının başlamasına kadar yiyecek ve içecekler karneye bağlanmış ve mümkün olduğu kadar kısıtlanmıştır. Bütün bunların yanında haberleşme özgürlüğü de kaldırılmıştır. Ek olarak, herhangi bir örgütlenmeyi önlemek için iki kişinin dahi çarşıda, sokakta

konuşmaları yasaklanmış, ev ziyaretleri izne tabi tutulmuştur, okullarda, çocuklara baskılar yapılarak, ev içindeki konuşmalar hakkında bilgi alınmış ve çeşitli yöntemlerle ispiyonculuk teşvik edilmiştir.

Dini bir düşünceyi kesinlikle kabul etmeyen komünist Çin, İslâm dininin etkisini kaldırmak amacıyla pek çok eylemler gerçekleştirmiştir. İlk olarak Doğu Türkistanda İslam dinini kanun dışı ilan etti. Dini tedrisat ve ibadet yasaklandı. Müslümanların, hacca gitmeleri, seyahat yaşağı nedeniyle zaten imkansızdı. Buna ek olarak namaz kılmak, oruç tutmak yasaklandı. Oruç tutmayı engellemek için, ramazan aylarında toplu öğle yemekleri düzenlenmiş ve halk öğle vakti yemek yemeye zorlanmıştır. Medreseler ve camiler kapatılarak, sinema, kargah ve hatta ahır olarak kullanıldı. Tabi olarak bu olaya tepki gösterenler çok ağır şekillerde cezalandırıldı. Tüm ülkede aramalar yapılarak, dini neşriyatlar toplandı. Bu neşriyatlar meydanlarda bizzat din adamlarına yaktırıldı. Din uğruna hizmet eden din adamları, asılsız suçlamalarla idam edildi. Bu alimler yerine, bilgisiz ve komünizm uşağı olan hocaları getirerek komünizm propagandası yaptırıldı. Bütün bu yasaklara ek olarak Müslüman-Türk halkının milli değerlerini ortadan kaldırmak için

Türk ve Doğu Türkistan kelimelerini kullanmak yasaklandı.

Çin, Doğu Türkistan'ı 1955 yılında Uygur Özerk Bölgesi olarak tamamen kendine bağladıktan sonra Müslüman-Türk halkını asimile etmek ve kendi vatanlarında azınlık durumuna düşürmek politikası gütmüştür. Bu nedenle, Uygur, Kazak, özbek gibi Türk boylarının aslında çinli olduğu kampanyası yürütmeye başladı. Kendini "ağabey millet" diğeri de "Kardeş millet" olarak kabul ettirmeye çalışmıştır. Asimile politikası gereğince yeni evlilik yasaları çıkarmış, çinlilerle Türkler arasındaki evlilikleri teşvik etmiştir. Doğu Türkistan adını Sinkiang (Yeni toprak) adı ile değiştirmiş ve başta yer isimleri olmak üzere, Çince kelimelerin halk diline yerleşmesini sağlamaya çalışmıştır.

Doğu Türkistanlılar komünist Çin tarafından işgal ülkelerinin edilmesinden sonra pek çok defa bağımsızlığını kazanmak amacı ile ayaklandı. 1951 de Osman Batur ve Canım Han'ın yakalanmasından sonra, dağlardaki direnişçilerin dağılması ile işgalci çinlilere karşı silahlı mücadele hareketleri çok kısıtlı bir şekilde devam etmekteydi. Fakat işgalci Çinlilerin bütün yok etme, etkisiz hale getirme çabalarına karşı Müslüman-Türk halkı her bulduğu fırsatta ayaklandı. Bu ayaklanma silah yetersizliği,

maddi yokluklar ve dış dünyanın ilgisizliği nedeniyle başarısız oldu. Nitekim 1956 ve 1958 yıllarında Hoten vilayetinde meydana gelen ayaklanmalar uzun süreli olmamış ve çok kanlı bir şekilde bastırılmıştır.

Doğu Türkistan halkı bu baskı rejiminden kurtulmak ve Doğu Türkistanı bağımsızlığına kavuşturmak için elinden geleni yapmaya hazırdır. Fakat Çinlilerin ülkede uyguladıkları politika ve baskı nedeniyle ülke içinde bağımsızlık hareketlerinin gelişmesi son derece zorlaşmış durumdaydı. Doğu Türkistan halkının bütün bu olumsuzluklar içinde yaşamak zorunda kaldığı bu dönemde, Afganistan hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti arasında bir göç anlaşması imzalandı. 1959 yılında imzalanan bu anlaşma ile Afgan olduğunu ispat edebilenler için Afganistan'a göç etme imkanı doğuyordu.

• Devam edecek

İZ

Yaş idük, uzun seferge atlanıp çıkanda biz,
Emdi atqa bingidek bolup kaldı ene nevremiz
Az itük müskül seferge atlanıp çıkanda biz,
Emdi büyük kervan atanduk, birakıp çöllerde iz,
Kaldı iz, çöller ara, gahi davanlarda yine,
Kaldı nice arslanlar destü çöllerde kabirsiz,
Kabirsiz kaldı deme, yulgun kızaran gölgede,
Gül çiçeklere bürünür tengle baharda kabrimiz
Kaldı iz, kaldı menzil, kaldı uzaklarda hepsi
Çiksa boran göçse kumlar asla gömülmez izimiz
Molasız kervan yolunda, gerçi atlar pek zavif
Tapkusu hiç olmasa bu izi bir gün nevremiz ve

evremiz
Abdullah ÖTKÜR

YARKENT SAN. ÜRÜNLERİ PAZARLAMA
SANAYİ ve TİCARET LTD. ŞTİ
N. Mehmet CENGİZ

Nuri Paşa Mahallesi 62. Sok. 3/A - 3/B Tel: 547 62 45 - 582 86 58
Zeytinburnu/İSTANBUL

D O K T O R
H. ABDULLAH
Ö Z H A N

İÇ HASTALIKLARI VE SİNİR HASTALIKLARI MÜTEHASSISI
AKAPUNKTUR UZMANI
ALTIN - GÜMÜŞ - BAKIR VE ÇELİK İĞNELERİ YAPILIR

Tel İş: 339 00 50 Ev: 338 46 56
Hoca Ahmet Yesevi Mahallesi 44. Sok. No: 16 KAYSERİ

BORCUM

Türkistan'da bülbüllerin dili kesildi,
Ben onların dili olarak şakımak borcum.

Sungurların, şahinlerin, gözü oyuldu
Ben onların gözü olup seyirmek borcum.

Eteğiyle güneşimi örtmek isteyen,
Düşmanımın hilesini yok etmek borcum.

Evladımın yüreğine kulluk damgası,
Vuranların dünyasını karartmak borcum.

Ay yıldızlı tuğ yolunda öldü milyonlar,
Şehitlerin dudağıyla, tuğ öpmek borcum.

Çöllerde kabirsiz, şehit yatan erlerin,
Yüreğinde kalanları söylemek borcum.

Zeynep ALTINTARIM